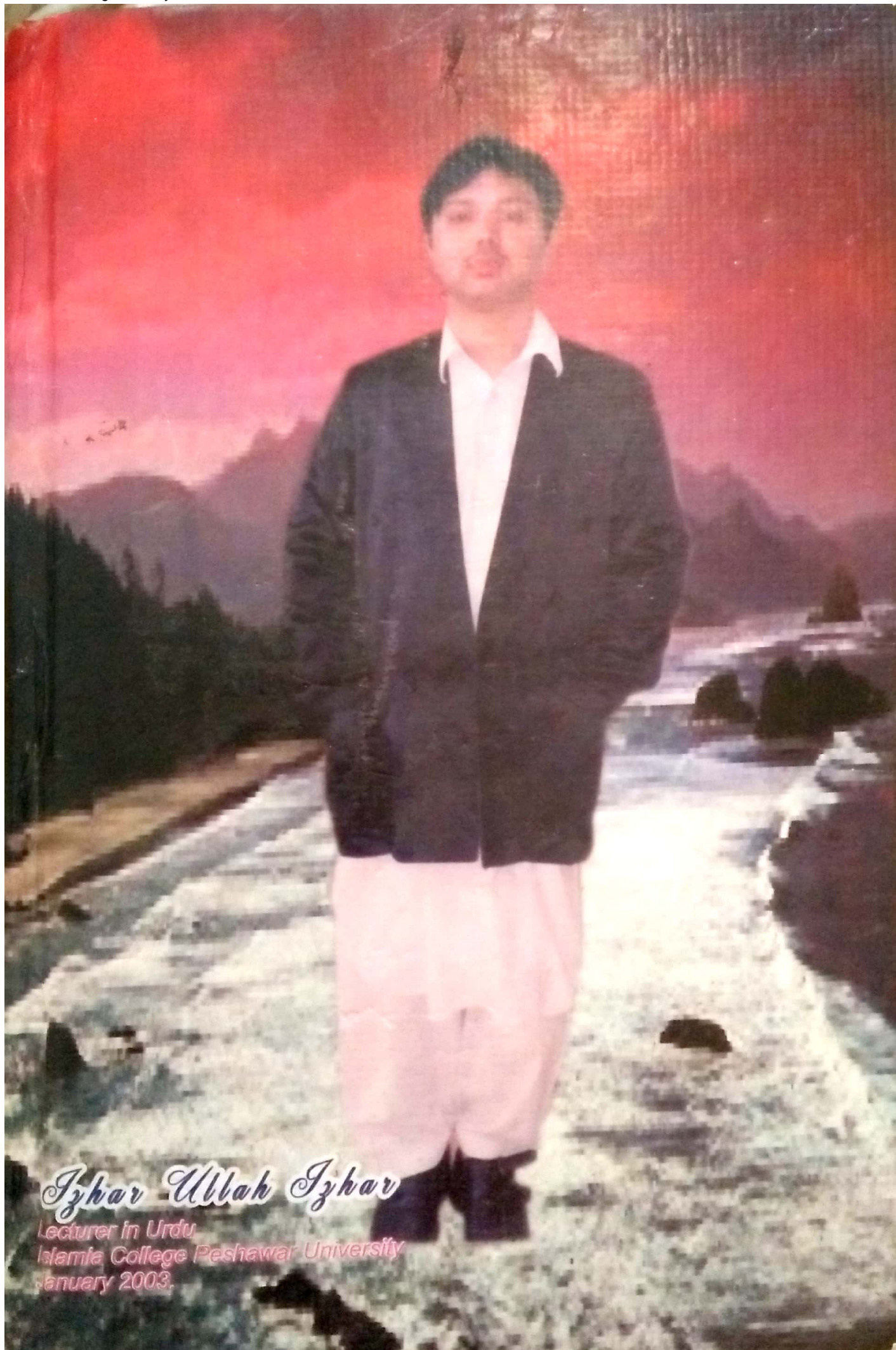

ستاد حوانی تصویر یہ خوب

اودا دے

Ketabton.com

اظہار اللہ اظہار

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamic College Peshawar University
January 2003.

۱۵۲۱

ستاد حوانی تصویر یہ خوب
اودہ دے

اظہار اللہ اظہار

پنچلہ مینہ باندی حق دگڑما

- * کتاب ستادخوانی تصویر یہ خوب اودہ دے
- * مصنف اظہار اللہ اظہار
- * ترتیب محمد ایاز غزالی، شکیل احمد نایاب
- * اہتمام پروفیسر شوکت اللہ حسن، محمد داؤد کمال حسن
- * پروفیسر ریڈنگ * نوشاد حکیم، پروفیسر سید ایوب شاہ
- * رومبہ اشاعت * جنوری ۲۰۰۳ء
- * پریس انصاری پرنٹنگ پریس محلہ جنگی پینبور
- * کتابت ارشاد خانہ "پنبتو اکہریہی پینبور
- * قیمت * دروسل روپی (۲۰)

انتساب

دخيل عظيم پلار پروفيسر انعام الله جا قيس
او دخيلي درفي مور په نومونو چي
ساه ساه ئي راته د جنتونو نكهتونه
راسپري . او نظر نظر ئي راته په لارو
كښي د رفعتو او اسمانونه او د اسمانونو
رفعتونه غوروي

اظهار الله اظهار

دَهاڻيڪو

هيٽي رنگونه، موضوعات او پڻتڻه هاڻيڪو

لاڙهه هاڻيڪو خپلو پڻاڻسته خو يونو او سپڻڻلو
 روڻو پڻتڻه ڪڙهه. دڙي زڙهه راڻيڪونڪي ادبي صنف دومره
 لب وخت ڪڻي دَ پڻتون قام دَ اجتماعي لاشعوري مرڪز
 ته ڄاڻ ور اور سولو ڇڙي دَ شعري اصنافو دَ ارتقاء
 په تاريخ ڪڻي ڙي خيال ڪول هم يو خوب او خيال ڪڻي
 ڪڙي. دَ ڪومو صفتونو په بنياد ڇڙي يوه معاشره دَ
 خپل وجود جواز راپيدا ڪوي. هغه او س ڪم او زيات
 دَ پڻتڻي هاڻيڪو په ختمه ڪڻي اغڻ لڙي شوي ڙي ڻڪاري. دغه
 وجهه ده. ڇڙي هاڻيڪو په يوه مرحله ڪڻي هم دَ پڻتون
 قام نه ڄاڻ په فاصله نه دڙي ساڻي. ڻيڻ په نره
 دَ دوي په غم ڻيڻ او مري ڙوندي ڪڻي شريڪه شوي
 ده. او دَ پڻتون دَ ڙوند ڙواڪ نه ڙي نه يواڻي ڄاڻ خيڻ
 ساڻي دڙي. بلڪه قدم په قدم ڙي دَ پڻتڻي سڀي دَ ڙوندي
 روايتونو دَ رڻو قدرونو، سماجي غوڻتڻو، تهذيبي
 روڻو، اولسي ڙوند او ثقافتي هلو ڄاڻ نه دَ خپل زڙهه

درزا کافي جوړې کړي دي . او اوس د هايکو په ساه
ساه کني د پښتني خاورې وړې نغمه نغمه را پورته
کېږي او په تپه تپه خورېږي .

لنډه دا چې پښتني معاشره کني د زېږون نه را
واخله تردې ساعته پورې شومره بدلون راغلي ده
هايکو ترې په مکين مکين خپله غېږه او په هند هنر
خپلې مرمريني لېسې را چاپېره کړي دي . او په خپله
زورينه لويته ئې ورله شمله هکه ساتلې ده . هکه
خو د خنو بناغليو له اړخ نه د پښتني هايکو غندنه
بچي داسې بنکاري لکه سره چې خپلو پښو له تېر را
اوبغوي .

د هايکو په موضوعاتي ارتقاء د خبرو کولو نه
وراندې دا لازمي ضرورت محسوسېږي چې د هايکو په
هيتي بدلون او پرمختگ دي هم رڼا او غورځولې شي .
هايکو چې د جاپان د اوږد نظم " هايکاي " نه هان
را بېل کړو نو گڼو شکونو کني ئې هان څرگند کړو . او
په خارجي سطحې ئې خپل گڼ شمېره تجرباتي تصويرونه
را بېکل . ولې د خينو تصويرونو تجربې او د خينو تجربو
تصويرونه پکني لکه دکافي د بت په هاله ولاړ پاتي
شو . او د ارتقاء هېڅ تحرک او تموج پکني راپدانه
شو . چې حيث ئې اوس د تاريخي حوالو نه سلواصت

ہم نہ دے پاتی شوے . ولی حنی اہخونہ ئی نہ
 فقط ارتقاء سرہ مخ شو بلکہ دخیل پر فحش سفر د
 دنیا گت گت تہ ور اور سول . خو چونکہ دغہ صورتونہ
 ہم د دنیا نورو رتبو او ادبیاتو سل پہ سلہ خیل نہ
 کرل او دخیل مزاج او استعداد تر مخہ ئی پکینی ضروری
 بدلون او خیل خان سرہ مناسب سمون راوستلو حکہ
 نو پہ ہیٹی سطحی ئی نور ہم کن اشکال او تماثل مخی
 تہ راورل چی د وخت بدلدونکیو ساعتونو کینی
 حینو خیل خانونہ ژوندی اوساتل او حینو لکہ د
 سمندر د موجونو د سفر پہ لارہ کینی خیل وجود
 او بایلیلو .

دہائیکو دہیٹی تاریخ احاطہ کول یقیناً یو دہر
 وخت غوشتونکے عمل دے . حکہ نو دتہ د عالی
 ادبیاتونہ او خاصکر د مشرقی ادب نہ دہائیکو یو شو
 نمائندہ ہیٹی نمونی ورا ندی کولے شی .
 دہائیکو د دری مصرعہ ایز تعین نہ ورا ندی پہ
 عالی ادب کینی د یو مصرعی ہائیکو کافی ، دغہ رنگ د
 دوو مصرعو ہائیکوکانو ہم سرونہ راپور تہ کرل . او
 تردی ساعتہ پکینی طبع آزمایی کینی . خو داسی صورتو
 دہائیکو بنیادی ہیو لے سرہ زیات سمون نہ خوری .
 لہذا د بقاء پہ حقلہ ئی خہ وائیل ہم دہرہ گراندہ .

البتاه دَ نِسوڻي پيه ڊول ترې نه مثالونه وړاندي ڪبي.

” دَ يوِي مصرعي هايڻڪوڪاڻي “

ترجمه ۱: يو لولڪي ده ڇي پيه پار ڪنگ راکوز ٻي گوره

(ايڪيسز روٽيله)

ترجمه ۲: باران پيه هره ڪڙڪي

(ڪورڊن ڊين سوويل)

۳: دَ ڪڙه مار دَ سر آسمان دَ زما

(محمد اياز غزل)

۴: دَ تعبير ونو لار ڪبي ورڪ شمه زه

(شڪيل احمد ناياب)

۵: خو پلوشو زما دَ سترگو نظر هم يورلو

(اظهار الله اظهار)

پيه ڊي ٽولو مثالونو ڪبي دَ هايڻڪو داخلي مزاج

پت پتو ٻي ڪوي. تصويرونه پڪبي جو پڙي - دَ

فطرت حادثي او دَ تغزل رنگونه پڪبي ترغاره اوڻي.

وڻي دَ شعور پيه سمندر ڪبي لغبي غور ڇنگ نه راوي.

دغه سبب دَ ڇي دلته تصويرونه يو اوڻي تصويرونه

او عڪسونه ڊي. حرڪت هم پڪبي محسوس پڙي. خود

فکر وړاندي منزل او دَ نتيجي ڪوتلي مرحلي ته ذهن

ڇو پيه گرانه ورسوي. او پيه خپله داسي وائي ڇي

زمونن دَ فني تڪميل زاويي پيه نامعلومه لاره ڪبي

ورکي شوي دي. مونن نيمگري نيمه خوا يو.

”دوه مصرعه ايزي هائيگوکافي“

ترجمه: د جنوري ورځې تاريخ دے
د ډي گوټي لا تر اوسه مخي دينه

(باب بولدمين)

”ع۲: ستا لومپه که ې رانه وره
زه به خپل خان په اباسين لاهوکومه

(اظهار الله اظهار)

”ع۳: ما باندې ستا سترگي پلا گداني دي!
گني نو اور به په ټول کلي پوري کړوما

(اظهار الله اظهار)

کېدے شي دلته خني اعتراض کونکي داهم اووايي
چي ورښي دوه هائيگوکافي خود ”يا قربان“ د التزام
نه يو خواته ښيي د پښتو ټپي دي. او که چرته هائيگو
داسي وي نو بيا ټپه خه بلا ده خو ولي هائيگو په خپل
خان کښي د پښتو د ټپي خواته هم لري. هکه نو د
ابلاغ د اسانتيا په خاطر او د تفهيم او وضاحت
دپاره د ”باب بولدمين“ دوه مصرعه ايزه هائيگو د
ټپي په هيت کښي ترجمه کړے شوه. دوهم مثال د
ورښي په تتبع او مرسته کښي راوړلے شو البته

درېمه حواله د هائيگو او د پېي د صنفې تفريق په
خيال راوړل شوه. چې گڼې چرتو د دواړو صنفونو
هيټي امتياز يو بل کښې کېږ وډ او ورک نشي. او دا
هم چې حې نادان معترضين په مثال د اصل گمان
کښې بيا چرتو د خپل سر وېسته را اونه شو کوي.
او نوي ماتونه راجور نه کړي.

بهر کيف دوه مصرعه ايزه هائيگو د يوې
مصرعه ايزه هائيگو په مقابلو کښې زيات فعاليت
په دې لري چې تصوير د تصور په لاره روانه وي
ولې پښتو ادب سره سره په عالي ادب کښې د درې
مصرعه ايزه هائيگو د تخليق رجحان منگولې کلکوي
لگيادې حکه نو ورو ورو دوه مصرعه ايزو هائيگو
هم خپل نقشو نه پيکه او ت کړي دي. او د سفر نه
ي د ستومانې گردونه راتا شوي دي.

درې مصرعه ايزې هائيگو کافي د هيټي تنوع او
ساختياتي اختلاف باوجود خپل حقيقي روح ته زياتي
ورنږدې دي. حکه يې خو د تجرباتي پېښو باوجود ښکاره
مقبوليت هم موندلې دے. هائيگو چې د هيټ او ساخت
کوم پېژندلې شکلونه ځان سره راوړلي دي. دلته
ترې نه يو خو د مثال په طور وړاندې کولې شي. د
درې مصرعه ايزې هائيگو يو قدم جاپاني شکل

اوولس سېلابيز شکل دے . په دې کښې اوولس چپې
 د ۵ - ۷ - ۵ په ترتيب سره راځي او خپله تخليقي او
 هنري اکاڼي جوړه وي .

په اردو ژبه کښې د ضروري ذخافاتو نه يو
 طرف ته د اهاښکو د "بحر متدارک" دې ارکانو
 سره سمه راځي .

فعلن فعلن فع

فعلن فعلن فعلن فع

فعلن فعلن فع

ياد موسيقي د دې ارکانو په مرسته سرته رسي .

سارے گاما پا

سارے گاما پا دراني

سارے گاما پا

مثالونه ۱-۲

خوب مي ليدو شه

نه راته يادېږي اوس

شوه ي تعبير ته

(قاسم محمود)

بس شو زما وار

۱۲۷

مينه وينې وينې شوه

ورکه مي کره لار

(فادم خټک)

ع ۱۳

په ټال ټپي ځانگي

ځني زره سترې بېغلي

اور ته وردانگي

(اظهار الله اظهار)

ع ۱۴

يو خوب او خيال دے

کارغه زده کړے کله

د زړي حال دے

(اظهار الله اظهار)

دا انداز د پښتو ژبې بنيادي آهنگونو او صوتياتي نظام سره سمون نه خوري. لهذا په پښتو ژبه کې يې لا تر اوسه د تخليق يا وجود هېڅ مقام نه دے تر لاسه کړے. بله دا چې په درېو مصرعو کې ارو مرو او ولس چې ځايول يا اولس چې په درېو لنډو او بدو ټاکل شوو مصرعو کې بنديواني کول يو طرفته يقيناً يوه ضروري ده ولي هم دغه هنر د تخليق په فطرت ناروا اثر هم غورځوي. او يو ميکانیکي او مصنوعي فضا را جوړه وي. کم از کم د پښتو ژبې تر حده خو درې صورت تصنع کې هېڅ شک نشته اوس که څوک په دې ترتيب کې د تخليق صحت په ځان ساتلې شي. نو بيا خو پکې هېڅ عيب نشته خوداسې ښکاري چې دا درې به سرې نه شي.

دلته د درې مصرعه ایزه هايڼوگانو يوڅو نور
شکلونه هم اوويني .

ع ۱ اوځانده

که خوښه دي وي (۳-۵-۳)

اوژارپه

(شکيل احمد ناياب)

ع ۲- او مننه

زما خبره (۳-۵-۳)

دوبابه شه

(محمد اياز غزل)

ع ۳ ستانه به زار شمه خو

که دغه حال وي کله (۴-۴-۴)

ستانه به زار نه شمه

(محمد اياز غزل)

ع ۴ زما دکور بنديان خودومره هم خاموشانه وو

اوس خوزما هاغه معصوم بچي هم حال دادے چي

زه ئي په زوره تخنووومه خونخندا نه وړي

(اقبال حيدر) (۱۶-۱۶-۱۶)

ع ۵ ستوري رانگارم پلوشو کښي د ژوند

ستا بناسته نوم د رنگينو لولکوپه وزرونو ليکم

چي د وړمنو قلم راواخليمه زه

(اقبال حيدر) (۱۱-۱۹-۱۱)

دا د سحر خاموشي

۱۲

خود بناخونو منځ كښي شور كوي نن

يوه يواځي پاڼه (۷ - ۱۲ - ۷)

(ج. ۰ ډبليوي پيكت)

سښي د پېغلو د لاسونو سره هم پورته شوي

داسې ښكارېږي كښي (۱۶ - ۷ - ۱۶)

يوه پرده باندي كلونه راټوكېږي رږي

(روډ ويلموټ)

د لوكونو به ډولې جوړه كړم

۷

زه به رنگونه د سپرلوټول پېجرگه درولم

تابه بوخم لېونې (۱۱ - ۱۶ - ۷)

(اظهار الله اظهار)

مخې رانه مه اړوه

۹

لكه د سپينكي شان د اورنه الوتلي مه

تاله راغلي مه (۷ - ۱۶ - ۷)

(اظهار الله اظهار)

اوگوره

۱۱

زه دخپلو سپوږميو اوږو باندي سورلي كوم

تاسره سيالي كوم (۳ - ۱۶ - ۷)

(محمد اياز غزل)

ع ۱ : د پوډريانو د ژوندون قصه بيه تاته كوم

زما جانانه (۱۶ - ۵ - ۲)

کينه

(شکيل احمد ناياب)

دغه رنگ د موضوعاتو يا عنواناتو د لاندې ليکله
 شوي هايکو کافي او د مسلسل هايکوکانو مثالونه هم
 له نظره راتېرېږي چې د تجسس فقدان پکښې
 محسوسېږي. داسې هايکو کافي قدم په قدم خپله
 موضوع وړاندې بولي او د گڼو تصويرونو رنگونه
 پکښې د يو مرکزي تصوير حهره راښکاره کوي خو چونکه
 داسې هايکو کافي د هايکو جامعيت، اختصار او علامتي
 بېر ايښي ته زيان ور رسوي. ځکه ترې عام طور سره
 تخليق کوونکي ډډه کوي. او يو بدعت ټي گڼي.

دغه رنگ د نثري نظم په رنگ ځنې تخليق کونکيو
 نثري هايکو کافي هم ليکلي دي. چې په درېو کرښو کې
 خپله افسانه سرته رسوي ولي داسې هايکو کافي له
 آهنگ او عنايت نه معرې وي ځکه د پښتنو د ذوق تنده
 پرې نه ماتېږي داسې برېښي چې د نثري نظم په
 رنگ به پښتانه د نثري هايکو معاني صورت خپلولو ته
 تيار شي ولي د موضوع تر څه د نثري هايکوکانو
 يو شو عکسونه ځکه وړاندې کول شي چې د هايکو

هيتي سفر اندازہ ترې هم اوشي. او د قاريځي ريكارډ
سمون هم سم شي .

” مثالونه “

ع۱ زه د خپل کور په چت ملاست يم
توره شپه ده د اسمان ستوري شمارم
خوداسې ښکاري چې ترې ستا غمونه ډېر زيات دي
(شکيل احمد ناياب)

ع۲ دگره مار د پاسه يوسف خان شوک دے
تانه پته ده چې لغه هم غزل دے
مينه د قالبونو پروا داره نه وي
(محمد اياز غزل)

ع۳ ستوري زما د خپو ښاپونه دي
دا ټول به زه په يوه هنر را يوځاے کړم
اوس د زني حال به ترې نه جوړ کړم
(اظهار الله اظهار)

په دې موقع دا صراحت هم ضروري کيږي چې
په عاليې ادب کې همدغه رنگ په مشرقي ژبو کې د
هايکو د مخلوط بحر و نو تخليق هم مخي ته راغلي دے
خو پکې د اهنکو نو سمون سم نه دے ځکه
يې يواځې په يادولو اکتفا کيږي. مثالونه يې نه شي
وراندې کولے.

دا د هائيكو د هيتي سفر يو شو پراوونه وو. خو
 خه ته چي پښتانه هائيكو وييلے كښي. هغه ددي ټولو
 هيتونو نه خاڼته بيل كړه وړه او خوند رنگ لري
 پښتانه هائيكو متوازي الاوزان هائيكو ده چي هره
 مصرعه ي بلي سره برابر او پيه ترنم او اهنگ كښي
 تر لے شوي وي. چونكه دي هائيكو كښي مصرعي لنډي
 تنگي يا اوږدښي لنډښي نه هكه ي د پښتنو منصفانه
 ذوق خوښوي. دا ساختياي سلسله د پښتنو د موسيقي
 سره هم سل پيه سله سمه ده. او حافظه ي هم پيه
 پوره تنزي قيلوي. خودلتاه دا وضاحت هم ضروري
 ده چي پښتانه هائيكو يواځي د دريو برابرو مصرعو
 تکرار هم نه ده. بلکه د يو خاص يو ولس سلابين
 بحر د التزام نامه ده. چي د رزميه بحر ونو دي
 ارکانو سره لږ ډېر مماثلت لري. ارکان دي.
 "فاعلاتن مفاعلتن فعلن"

پيه هيتي اعتبار پښتانه هائيكو د خاص يو ولس
 سلابين ردهم سره هكه او تر لې شوه. چي پري د
 پښتو هائيكو ليكونكيو خان خان ته اجتهاد او اجماع كړي
 ده. او پيه پښتو ژبه كښي چي تر دي ساعته خومره د
 هائيكو كانو مجموعي مخي ته راغلي دي غالبه او درنه
 برخه ي هم پيه دغه خاص اهنگونو كښي وجود موند

دے۔ او بیا پری دہنتو اولیٰ ذوق پوره پوره اعتماد
هم کرے دے۔

دہنتی هایکو پیه دغه خاص هیت کنبی چي کوی
مجموعی مئی تہ راغلی دی. یکنی د بناغلی اسماعیل گوهر
”سکا“ د اظهار الله اظهار ”راته غور ونو کنبی بنگری
شرنگوی“ ”کازی د کل پیه لاس کنبی خوند نه کوی“
اودا مجموعہ ”ستا د خوانتی تصویر پیه خوب اوده دے“
دغه رنگ د بناغلی چ اکثر دیدار یوسفزی ”نسکوری لپی“
د پروفیسر نواز طائر ”خوبونه خیل کلی کنبی“ د پیغلی
ناہید سکر ”خیلو خوبونو له تعبیر لہوم“ داسی د
بناغلی محمد ایاز غزل د هایکو مجموعہ ”د بنائستونو
د صرا وریگی“ اود شکیل احمد نایاب ”پلوشی“ ہم
پیه گوته کری شوی بحر کنبی د تخلیق د مرحلونہ راتہری
شوی دی۔

د هایکو پیه داسی هیت دہنتون قام دری طبقی
متفق دی چي یکنی مشران، خوانان او پیغلی شاملی
دی۔ حکہ دخی اتفاق له د اجتهاد او اجماع نامہ ورکول
عن روا داری دہ۔ او دغه خاص یوولس سیلابہزی
هایکو کافی ہنتی هایکو کافی کنل بینی بی خارہ نہ دی۔
پیه دی خاص تناظر کنبی دا یوٹو هایکو کافی اولولی۔

ع۱۱ زرہ می تنہا کی شی لوخہ اوکری
 پوہر چي اوٹکی توریالی د وطن
 د خور د سر لوپتہ ہم خرٹوی

(شکیل احمد نایاب)

ع۱۲ یوی گوجری تہ لھکولو ویل
 تا یہ یو ورٹی سندر لاهو کری
 مور دی یہ پیو کنی اوبہ گروی

(محمد ایاز غزل)

ع۱۳ د داسی خلقو پہ ولقہ کنی دے ژوند
 چي یہ نصیب یی د سپر لوزبکہ دہ
 خوبیا ہم یی یہ اسمان لاری توی

(ڈاکٹر دیدار یوسفزی)

ع۱۴ چا راتہ وے چي د سپر لی ورٹو کنی
 لھغہ تر لری گرتی ساکو پی
 حکہ پتہی کنی می شرسم اوکڑل

(اسماعیل گوہر)

ع۱۵ د لھپتال لھغہ منحوسہ گری
 می نہ لھس بزنی چي تا ماتہ اووی
 ”خپل خان می بایلو تہ می اوکتلی“

(پروفیسر محمد نواز طائر)

ع۶: دا خندا کانی ئی فریب وی لهی
 دَ وخت مچینه کینی دل کپری مدام
 دَ ادم زویه ماته سپک مه کوره
 (ناهیید سحر)

ع۷: لوخی چی کچن کینی گنده پاتی شی
 راشی په ژبه ئی صفا ستره کپری
 زما دَ بِنی نه پشو پاکه ده
 (ظفر خان ظفر)

ع۸: دَ محبت له عظمتونو نه زار
 چی دَ زامنو ئی ورونه جوړ شی
 میاندی په سین سر گدا کانی کوی
 (اظهار الله اظهار)

ع۹: په شرق دی اولگی رسمونه دَ بنار
 چی دَ کمری کپکی می بپرتاه کوله
 ما دَ هوسی کت کینی مپلو اولیده
 (اظهار الله اظهار)

بهر حال دغه خاص هیئت کینی دننه هم حتی
 تجربی په نظر راجی - پورتنی واره مثالونه دَ معری
 هایکوکانو په زمره کینی راجی - خو په دغه
 معلوم چوکات او هیئت کینی متقی هایکوکانی هم لیکل
 شوی دی - چی په دری مصرعو کینی ئی ترتیب اوپری

را اوږي يا وړاندي ورسټو کښي . د مثال په طور
 داسي يوولس سېلابيزي مساوي الاوزان هايکوکافي
 شته چې وړمبني دوه مصرعي ئي په قافيه کښي تړلے
 شوي دي . او اخري مصرعه ورسره په اهنک کښي
 برابره وي خو معرّي وي . دغه رنگ اولني او
 اخري مصرعه د قافيو په اهنکو نو کښي راټوله
 وي . ولي دويمه يا منځني مصرعه د قافيا نه
 ازاده وي يا اخري دوه مصرعي د قافيو په لړي کښي
 سللے شوے وي . او اولني ددغي قدغن نه خلاصه
 وي . داسي مثالونه هم شته چې دري واړه مصرعي
 پکښي هم قافيه او هم رديف وي . خو کومه بي ساختگي
 چې په معرّي شکل کښي موندلے شي . عموماً ترې دا
 نور واړه صورتونه په خه نه خه حوالې سره
 عاري وي . بهر کيف دلته د وضاحتي ترتيب سره
 سې هايکوکافي را نقل کښي .

” مثالونه “

ع ۱ ارمان په غښ کښي د ارمان ورک شولو
 مانه د لاس کړښو کښي هان ورک شولو
 د زړه درزاد پسي اوس لاړ چرته شم

(اظهار الله اظهار)

ع۲: ما پکڻي عڪس د لپونتوب اوليدو
 په سوچ کڻي درکه شوه د ژوند ائينه
 زه چي بيدار شومه، ما خوب اوليدو
 (اظهار الله اظهار)

ع۳: دسترگو تور دي د غزل مطلع کريم
 داسي راتول راتول تقسيم شومه زه
 لکه د کاني په مينج نيم شومه زه
 (")

ع۴: دوخت رفتار لا اودرولے شي شوک
 داسي په وړاندي زمانه لاره شي
 چي ائينه دانه وانه لاره شي
 (")

ع۵: زنجير موکے، موکي زنجير اوخوره
 تعبير مي خوب، خوب مي تعبير اوخوره
 نن دي وينورانده تصوير اوخوره
 (")

دا حقيقت دے چي ليک د تخليق په پيمانہ خپل
 اعتبار اونه بايلي نوبيا ي د هيت د وجود او ثبوت
 د پاره د هيت خارجي دليل جواز نه راميد کږي
 خو دکا هر پستو نظر لندنگ وي. او د هر خه
 د پاره يوه ټاکلي شوي پيمانہ او فرم غواړي. او په

دا حقيقت دے ڪه جاپاني هائيڪو پڻتو ته راڻي نو
 ڊپنتو ڊوڊ دستور ڊ لائڊي به ڊي هيٺ ، ساخت
 او معيارون او پيمانو ڪڻي لازمي بدلون راڻي . ڪه
 ڇي جاپاني ٿيه ڊ خپل مجموعي مزاج او صوفي نحوي
 او صوتياتي جو پڻت پاه اعتبار هم ڊپنتو ٿي سره
 اڀيڪه نه لري او س ڪه پڻتانه هائيڪو تخليق ڪوي نو
 پاه هيٺ ڪڻي به ڊي ڊپنتو ٿي او ڊپنتون قام ڊ
 معروضي حالاتو پاه تناظر ڪڻي ڪي او زياته خانجا
 راوي . ڪه ڪه پاه اساليسو ڪڻي دغه بدلون رانسي
 نو بيا دا ٿوله سلسله هسي يوه لوبه ٿوقه شي ڪه
 نو داسي عناصر و له پڪار ڊي ڇي ڊ نور و ڊناپوهي ڊ
 فڪر نه زيات ڊ خپل مرسپن او مرغين ذوق جاج
 و اخلي او ڊپنتي هائيڪو ڊ تحريڪ مڃي له ڊي نه راڻي
 ڪڻي نو ڊ غور ڪونو پاه ڊي سمندر ڪڻي به لڪه
 ڊ گنگڙي لاهو شي .

ڪڻي ليڪونڪي ڇي پڪڻي بناغلي اسير منگل ، بناغلي
 اباسين يوسفزي ، بناغلي روبان يوسفزي ، بناغلي
 غازي سيال ، پروفيسر محمد نواز طائر او رحمت شاه
 سائل پاه اولني قطار ڪڻي پاه نظر راڻي . پاه ڊي بحث
 ڪڻي هم لوستونڪي تهر باسي ڪڻي ڇي هائيڪو ڊ جاپان
 نه نه ده راغلي بلڪه پاه پڻتو ڪڻي ڊ ڪاڪري غاري پاه

شکل کڻي وڙاندي نه موجوده وه. دا خبره غير
 تحقيقي، غير منطقي او غير اصولي ده. غير تحقيقي به
 دي ده جي مون سره ڏکاکري غاري ڏ ارتقاء لهن
 معلوم تاريخ نسته. فقط ڏيوڻو خورو ورو وراستو
 اوگڙو وڙو نمونو به لاس راتل ددي خبري دليل
 بنجي نهي ڪڍي. گني جي هائيڪو به ڏکاکري غاري
 نه راز ٻڌي وي. دا بستائلي بناغلي خودومره پوري
 وائي جي ڏجاپان هائيڪو هم ڏڀنتو ڏکاکري غاري نه
 راپدا شوي ده. ڪمال دے ڏهائيڪو ڏ صنف يو معلوم
 تاريخ دي جي ٿولي دنيا ته بڪاره دے. او به پوره
 تواتر سره ڏ ابتداء نه راواخله تر دي دمه پوري
 رارسيدلے دے. او حال دا دے جي ڀنتنو اديبانو لا
 تر اوسه دا هم نه دي پيڙند لي جي ڏکاکري غاري ٿه
 ساخت، ٿه تاريخ او ٿه ٿه هيتونه دي. او ڏ
 کومو خاص موضوعاتو احاطه ڪوي يا به ڪلاسيڪي
 شاعرانو کڻي دا ڇا، ڇا تخليق ڪري ده. او دا هم جي
 ڪاکري غاره او هائيڪو به هنري او هيتي حوالو ڏ
 يو بل نه به ٿومره فاصله دي. ڪه چري دا ڏوئي
 شي گني جي داد هائيڪو اضافي ڪنٽريبيوشن دے. جي
 به ڀنتو کڻي ئي ”ڪاکري غاري“ را او وڙتلي نو بي
 ٿا به به نه وي. گني جي ڀنتي هائيڪو ڀنتانه ڏ

خپل ماضي د ورکو نندارو تماشو ته راپارولې دي -
 (اوداهم د هاييکو کمال دے چي پښتانه ئي يو واري بيا
 په تپه مښ کړل) -
 د "هاييکو" او "کاکړي غاري" رايو خاڼه کولو
 دعوي غېر منطقي په دي حواله ده چي "کاکړي غاري"
 خاڼه ادبي صنف نه دے - بلکه د اولسي لوبو پوقو
 دونهرو ، ارونو اود لفظي او ذهني کړتېونو حيثيت
 لري - بل ئي رواج دومره کم پاتي شو دے چي اکثر
 پښتانه پرې په خپله هم د سره نه رسي - د سوچ
 مقام دے چي په کومو داوونو پيچونو کښي پښتانه
 په خپله تېرو ئي - نو جاپانيان به ترې نه اخر
 څنگه اثر واخلي او بيا به ورله لا د يو ادبي صنف
 مقام هم ورکوي - حقيقتا دا دے چي د جاپان اود
 پښتو ادبي تاريخ داسي لښځه ثبوت هم نه لري چي
 گڼي دغي مفروضي ته پرې تقويت ور اورسي - اوس
 که چرې جاپانيانو د پښتو ادب نه خه استفاده کول
 هم غوختل نو د پښتو ژبي نور معلوم صنفونه نه
 وو چي د کاکړي غاري غوندي مجهول څيزونو پورې
 به اختل - دي لږ کښي د قلندر مومند صبا راي د
 چي پښتو ليکونکيو له نه دي پکار چي د هر راتلونکي ادبي
 صنف چرې دي په پښتون ثقافت کښي د کتلو ضد

اوکري - خاص کر چي لهيڻي قرينه پري هم شهادت نه کوي -

د "کاکري غاري" او "هاينکو" د اتصال او يووالي دا دعويٰ اصولي پيه دي ده چي د "کاکري غاري" او هاينکو تر منجه دومره ظاهري، باطني، لفظي، معنوي، منطقي هيٽي، شعري، خارجي او داخلي لري والي پروت دے. چي د دواړو رايو هائے کولو عمل د جهل مرکب پيه دربره کني راجي اوس که د ذوق خاوندان د هاينکو هيٽي ادلون بدلون ته يو نظر هم وراوگرځوي نو ددغو ياد بناغليو د راجوري کري شوي دراجي دراپ سين به پيه خپلو سترگو اوويښي -

اوبيا پيه تيره تيره بناغلي رحمت شاه سائل پيه دي حواله دومره خطرناک حد ته رسيدلے دے چي د سياق اوسباق نه يو خوا ته د پښتو د ميسري شاعري د خزانې نه د دريو دريو مصرعو خود ساخته اکايي جوړوي - او د هاينکو عنوان ورله وړکوي که د بناغلي وس اورسده نو د پښتو د کلهي شاعري نه به د خه وړاندي ورسدو د مصرعو پيه خارجولو او پيه خه ضروري تحريفونو او اصنافو هاينکو کافي راجوري کري - دا رښتيا دي چي چرته هم د علي او ادبي تحقيقي لاري بندي وي - نو بيا هم داسي ناروا اوناشوني کښي

خو شڪر وِستل پڪار دي. چي پڻتانه اوس په ڇا هم
په پتو سترگو باور نه کوي. سائنل صاحب ته دي
معلومه وي چي هائيگوڻه د گنجي لپوني مينه هم
نه ده چي هر کس او ناکس به پکڻي دخيلي برخي
تر لاسه کولو خوبونه ويني.

بهر کيف د ظاهري هيت نه يو خوا ته هائيگو
يو داخلي صنف هم دے چي د لسو ژوند او د ژوند
لسي د جمال د احساس د لاندي په ژورو تخليقي تجربو
کڻي رانگارِي. دا صنف د بڻکاره وضاحتونو نه خائنه
يو بيله د رازونو لار را اوباسي. لکه د غزل د صنف
هائيگو هم د رمزيٽ، اخفاء، اشارو، کنايو او استعارو
په ژبه خپل پيغام بل ته ورسوي. دا صنف دخيل
ورک داخل نه د انکشاف ساعتونه رازين وي. او د
موجود نه زيات محسوس ته پام ورگرځوي. دا
رښتيا دي چي هائيگو يو ادبي صنف دے خو هائيگو د
يو سڀڻي تهذيب او کوټلي تمدن نامه هم ده.
هائيگو د رنگونو او تصويرونو هنر دے. خو د
ژوندي تصويرونو هنر چي خائنه د جهان خواره
عکسونه راستنوي گني چي هائيگو د متحرکو تصويرونو
خاموشه ژبه ده او د ژبي د خاموشي کو بيان انځور دے.
د هائيگوگانو رانه تصويرونه که مون له څه

جوابونه را کوي اوڅه رازونه راته وايي نود
 شونډو په سر راته څه سوالونه او ټپوسونه
 هم کوي. هائيکو د تاش يو غورځنگ هم نه دے بلکه
 د يوې زورورې تخليقي لمسي او باطني تجربي يوبتاسه
 او هنري اظهار دے. دلته لمسي تصويرونه کېږي او
 بيا دغه تصويرونه د نسلونو په تاريخ د انسان
 په نفياتي او د موسمو تو په بدلون رابدلون او
 د تهذيبونو د زمانو په ټيټ او لهک کېږي ورکېږي
 او ښکاره کېږي، ډوبېږي او رابرخپه کېږي او
 د انسان ذات او کاستات ترمنځه فاصلي په مينه
 مينه او باسي. معاشره په خپلو کړو وړو او خدوخال
 کېږي په هنر هنر راښکاره کوي.

ددې نه اگاهو چې د هائيکو په موضوعا سرسري
 خبرې او کړې شي لوستونکو ته د مغربي او مشرقي
 ژبو د ځينو هائيکوگانو ترجمې په دې غرض ور
 وړاندې کېږي چې يو خو ورته د هائيکو د افاتي
 تخليقي اندازه اولگي او بل په دې وسيله د مختلف قامونو
 د سوچ د انداز نه هم خبر شي. دغه رنگ د هائيکو
 په مختلفو ژبو اثر او د مختلفو ژبو د هائيکو په ساخت
 او موضوع د غور زېږدي اشاراتو لپره ډېره اندازه ورته
 هم اوشي او بيا د پښتو ژبې د فراختيا، مېلمستيا، اظهاري

قوت او جوهر پسته ورته هم اولکي اودغه رنگ په
 دي بهانه د دنيا د نورو ژبو او پښتو ژبي د هايکوکا
 نو څه تقابلي عکسونه هم دوي ته را وړاندې شي او
 دا شعور ورته حاصل شي چي د پښتو هايکو ساخت او
 هيت ولي د دنيا د نورو ژبو نه ځانته او بدل دے
 يا دغه رنگ پکار دي .

د انگرېزي هايکوکانو د پښتو ترجمي

۱

The baby ته دې ماشوم چي ته نه گوري چي
 sucking his Thumb څو مړه په مينه کله کوته روي
 Moon gazes سپينه سپوږمي ئي ديد نو نه کوي
 (Tom clausen)

۲

First snow د موسم واوره وړېدل شروع شو
 gathers د انغري نه گڼر چايسه گوره
 all in نن د يارانو محفل بنه گرم دے
 (Barbara Ressler)

۳۰

۳۱

In a swing اچي په تال باندي جوته او خوري او
 The widening eye بياراته او خاندي د شونډو په سر
 of the smile ډک د موجونو سمندر شمه زه
 (John Thompson)

د فرانسيسي د يوې هايکو ترجمه

۳۲

vent dérangé, هواته او کوره پاکله شوله
 on dance at 'orage د طوفانونو په اوږو الوخي
 e' est nuageet dobatā ستا لويته او د اسمان وړخي

د عربي ژبې هايکو کافي او ترجمې

۳۳

د روغ دې ټولې د دنيا دا ويري
 که ډې رښتيا د کائنات اوليدل
 دلته لويي ټوله الله لره ده
 کذب کل الخوف کذب
 الحق الحق في العالم
 الله اکبر الله اکبر

(مترجم پروفيسر عظيمه جليل عرب)

ع۶

چرتاه چي حُماه راتاه وړاندي ته ئي
 په بهره لاره هر کو ټپير قسم دے
 د الله هو يو هنکامه جوړه ده
 في كل مكان انت يا رب
 اي زمان اي مكان
 يزوي الصوت الله هو

(مترجم پروفيسر عطيه خليل عرب)

د فارسي ژبې هايکوگانې او ترجبې

ع۷

اوښکې مې کې کې او س توښېږي	گره کم کم است
بلا موده او شوه زما دننه	از زمانه يا در دل
د يو موسم حکمراني جوړه ده	يک رنگ موسم است

ع۸

داني باران د پشکال داسې وو	باران امسال
د اونو پاڼې زعفراني شوي ټولې	زرد پريده برگ دل
او ديوالونه مې دکور راشنه شو	سبز شد ديوار

دسندهی های کوفی او ترجمی

۹

غرونو ته او کوره لشی غبنه کوی
خوچی ازار ورپی شوکے نو
اوس دپیرو عذاب انسان دل کوی
گم صم تیا کُصار
ما کُن کی پیتر صین پیا
صد بن جا ازار
(اقبال حیدر)

۱۰

لھی نه خان له تندی اوژنی ته
ورپی لبغوندی لپون خو اوکړه
نود او بوچینه هم دله کبی ده
یاتی جا جهرتا
گولٹ سان ملی ویندا
منان مرو پیا سا
(اقبال حیدر)

د بلوچی های کوفی او ترجمی

۱۱

دا زپه می لھی بی قرار دے کبی
دهر موسم په ژبه دا نغمه ده
دمزلونو سپوری لری نه دی
بے قرار انت دل
موسم انت و دارانی
دورنه لت منزل
(پروفیسر غنی پرواز)

۳۳

۱۲

زہُ ہم دَمینی دَ احساسِ قیدیِ ہم ہرے ہنریک آن
رالہ کہ غم کہ خوشحالی را کوی دردِ بخشیت کہ دشی
ہرچہ چہ غواری دجانانِ خوبندہ یاریہ کو لیگ انت
(ڈاکٹر علی دوست بلوچ)

دِ پنجابی ہائیکو کافی او ترجمہ

۱۳

پر پردہ دَ سپور و تماشہ نہ کوم
زہُ دَ ختلی نمر رنہ تہ و لی
دومرہ دَ لاندی نہ نظر او کومہ
ڈھلے سائے دے دل میں کیوں تکی
میں بلندی ساں اینواں کیہہ وہندی
میں تے یا نن ساں چڑھے سورج دی

۱۴

خلقوتہ تکی دَ وفا زوتوم
اوس کہ زما نہ ہم جفا او شولہ
خُان لہ بہ یو چہ دودہ سزا و رکوم
میں سبق دینی آن وفا واں را
میتھوں ہے بے وفائی ہو جاوے
دونی ملنی این فرسزا مینوں

ددي مثالونو په رڼا کېني يقيناً چې د ژبو د تهذيب
 فرق به په لوستونکيو منکشف شوه وي. او دا
 اندازه به ورته هم لگېدلې وي چې د دنيا ثقافتونه
 په کوم نقطه رايو هائے کېږي او په کوم پړاو
 بيلېږي.

بي حايه به نه وي که د جاپان د خينو نمانده
 هايگو نگارانو د يو څو هايگو کاتو ترجمې هم په دې
 مرحله رانقل کړې شي چې لوستونکيو ته دا شعور هم
 حاصل شي چې د جاپان زمکه او پښتنه خاوره خپلو
 کېني څومره ثقافتي فاصلي او جذباتي اړيکي لري.

ع ۱۵: اوبه په غځه رابېداري شولي

نن چې ناسايه يو اوده تلو ته

يو د چيندخي جي ټوپا او هه

(باشو)

ع ۱۶: څومره بي کچه زړه راښکون دېکني

دا د دوو غرونو منځ کېني لاره چې ده

د بنفشې گلونه خاندې پکني

(باشو)

ع ۱۷: بڼي ورک ورک وومه يواځې وومه

چې مې يو اوجه ښانکه ماته کړله

د زړه د خلاصه مې ژرېلې دي نن

(شکي)

۱۸ع دَ خاموشی را خور جاو دَ پکڻي
دَ چيند خانو اوازونه واوره
يو الله هو او الله هو دَ پکڻي
(بوسون)

۱۹ع که دَ ما بنام تياره خوره شي نوخه
ا نرگسي سترگي جي اورا ونيسي
دَ زرّه پيه لارکڻي جي ڊيو پلي شي
(بوسون)

۲۰ع ته دَ مارغانو وپنا واوره کنه
واڻي جهاز هو اکڻي پورته شي او
خيلو وزروله رپا نه ورکوي
(يا ماگو جي)

۲۱ع ورخه زمونڙه پيه سر اور وروي
دَ شي مو وڙني حارثي دَ فراق
پيه کومه لاره باندي تگ اوکري ٿوڪ
(سانتوڪا)

۲۲ع ماسره مل زما خوبونو کڻي ده
سترگي جي پتي کيم بشڪاره ئي وينم
هغه زما نه جدا شوي نه ده
(سانتوڪا)

۱۲۳ع واوره 'هوا او د باران شرقا وے

د جدایی یہ دی موسم کبھی راشہ

چی قافلہ سره ملگری شو مونز

(اِسّا)

۱۲۴ع اُف دا سین بڈیرے بودا اووینہ لب

چی سرو وھلے یر وھلے گھرچی

یہ ادیرہ کبھی تری نہ لدر ورکہ دہ

(اِسّا)

کدے شی چی ختی د وھم رنخوران دا ھم وائی چی
 دانمونی ھسی بی خایہ راورے شوی دی . خوربتیا
 خبره داده چی یہ دی حوالہ پنتا نہ لوستونکی یہ
 ورمببی خُل د ھایکو عالی تھذیب سره پیرنندگلو
 تر لاسه کوی . او بیایہ دی پیر ایی کبھی لوستونکو
 تہ دا ھم خودے شوی دی چی ھایکو خومره سنجیده
 تخلیق دے او د خومره تخلیقی زارہ چاودون غوبتونکے
 دے .

پاتی شوه دا خبره چی ھایکو د کومو موضوعا تو
 احاطه کوی . نو ددی خبری بیکاره جواب خودا دے
 چی دایو ادبی صنف دے او د ادب موضوع ژوند
 سره تری وارہ موضوعات وی . خکہ نو یہ ھایکو د
 موضوعاتو قدغن نکول بخی ناروا کار دے خو چونکہ

هایکو د هیتی ارتقاء سره سره د موضوعاتی ارتقاء نه هم را تیره شوی ده نو باید چې سرسری ذکر ئی اوشی. د هایکو د هیتی تبدیلیو په شان د هایکو د موضوعاتی تنوعاتو اصل مرکز هم جاپان د حکه نو دغه وخت دپاره سپوری خپل اصل ته ورگرځولې کېږي -

د هایکو د موجد او بانی "باشو" رای ده
 "د هایکو تخلیق کېږي د ماشومانو فطری
 روح ته نظر ورستونول پکار دی"

باشو د فطرت او د انسان ترمنځه رابطه د هایکو موضوع جوړه کړه او بیا ئی په یوه ننداره کېږي د کتو نندارو او تماشو سپوری هم په گډا کړل. لنډه دا چې باشو هایکو د فطرت رازداره او گرځوله -

"مسا او کاشیکي" چې د باشو معاصر وو د خپلو لسو فلسفیانو شاگردانو په مرسته د هایکو موضوع ذاتی و صائفو او شخصی انفرادیت سره او تپله او د هایکو د تخلیق سترگې ئی د انسان د داخل پت پتو نو ته ورستې کړې خو دا سلسله ورستو د لفظونو یو ځنګل کېږي بدله شوه چې معنی به پکښې ورکېدې. حکه خو "بسو" د دې رجحان غندنه او کړه. او باشو ته ئی د ورستېدلو بکاره اعلان او کړو -

"بایاشی ایسا" د هائیگو تخلیق د زبېخلی طبیقی
 اود وړو وړو بچې وسو مارغانو خنارو و د درېدېدلی
 اورنځېدلی ژوند د اظهار سره او ترلو -
 اوبیا د جاپان د جدید هائیگو لیکونکیو سرخېل
 "سی، شی، ماماگوچی" د هائیگو د تخلیق خوره جولی
 کښې د فطرت د تماشو سره سره د کائنات د تکویني
 نظام رازونه او سماجی پېښو اسباب هم را ونغښتل -
 بهر کيف د موضوعاتو د تنوع باوجود دې ټولو
 هائیگو لیکونکو کښې فطرت او د فطرت متعلقات شریک
 قدر او موضوع وه - خو په جاپان کښې د هائیگو
 لیکونکیو یو داسې ډله هم پیدا شوه چې د فطرت او
 د فطرت سره تړلي عناصر او عوامل یې رد کول شروع
 کړل او د هائیگو په تخلیق کښې یې د دغې څیزونو نفی
 او کړه - د دوی په خیال تېرې لمبې او د فطرت د
 موسمونو بدلېدل رابدلېدل په ذهن کښې د ماضي
 د جاگیر دارانه سوچ عکسونه ورننه باسي ولې بیا هم
 د جاپان زیات تره هائیگو تکارانو د فطرت غښته
 کښې د خوب لیدلو عادت پرې نخودلو -
 درې اختلاف په شا د تخلیق د آزاد عمل (Free
 imaginative creativity) او د تخلیقي انضباط
 (serious artistic discipline) د متقابلو

عملونو انگاري صفا اور بدلے شي .

ترخو جي دڙينتي هائيڪو د موضوعاتو تعلق د
 نو ڀيننه هائيڪو په دي لڙ کني په خان لهڻي قدغن
 نه ڀري . هاغه ٻولي هلي خلي جي دڙينتي د ژوند
 تصوير ترينه سازين . دا ئي په خان کني خايوي .
 البته اخلاقي قدروت دڙينو د لاندې نه راوي
 دڙينتي هائيڪو پير ايه چاله هم دا بلنه نه ورکوي
 جي راشه په ما کني د خيلو سفلي او حيواني خواهشا تو
 لٿون اوکړه . يا په ما کني د خيل جنس زده ژوند
 او خٽکلي مزاج ننداري اوگوره اوس که شوک داسي
 کوي نو هغه پوهي شه او دهغه خدائے .

زه دلته يو واري بيا دي خيال اعاده کوم جي
 ڀيننه هائيڪو کوم اجتماعي عمل او اجتهادي بصيرت
 رازين ولي ده بايد جي رعايت او لحاظ ئي اوساتلے شي .
 مطلب دا هم نه دے جي د تجربيو سفر دي په خانے
 اودرڀي . ولي ترخو جي په هائيڪو کني نوي کاميابه
 او معقول هيٽي تجريه نه وي شوي . نو د بي
 خايه اختلاف سنگر پر خودل عين روا داري ده . او
 بيا هسي هم د يوي کاميابي تجربي بي خانه غندنه
 رڻي ته نقصان ورسوي .

د موجوده ڀينتي هائيڪو کټه دا هم ده جي خيل

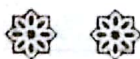
خان او خوله جامه ئي د پښتنو د ثقافت په رنگونو
 ښائسته کړې ده. د داسې هايکو راڼگ د پښتو ژبې د
 اوازونو، سېلابونو او انگازو گټورې لحنې دي. پښتانه
 هايکو نه يواځې د فطرت هنداره ده بلکه د فطرت
 او روايت د اختلاط نه د رازېږېدو نکو مظاهرو په
 ملا سورلي هم خورې لگيا ده. پښتانه هايکو د فطرت
 او روايت په گټه پېر ونو پښه نيو له د ژوند تر نږدې
 لحنې رانيسې او نوې تنظيمي او هنري ماه پکښې
 ورپو کي. دغه رنگ خان له د مخ سره راټولوي.
 بايد چې پښتانه هايکو ليکونکي د چاپېره ماحول
 سره سره خپلې تخليقي چينې او د خان دنده رښتيا
 په پوره هنري پوستوالي او روانۍ سره رايوځانې
 کړي او د عظمت او رفعت نه هېرېدونکي ترانې او
 سندري ترې نه را اوزېږوي. يقيناً چې هم داسې به
 کېږي.

په ډېر درناوي
 اظهار الله اظهار
 لکچر اردو شانگه اسلاميه کالج
 پېښور يونيورسټي
 نېټه: ۰۱/۲۱/۶/۲۰۲۰

حوالے

- ۱- اظہار اللہ اظہار راتہ غور و نوکنی بنگری شرنکوی
- ۲- اظہار اللہ اظہار کانی دکھل پانہ لاس کینی خونندہ کوی
- ۳- اسمعیل گوهر مسکا
- ۴- دیدار یوسفز، جاکٹر نسکوری لپی
- ۵- سہیل احمد "مدیر" ہائیکوانترنیشنل (اقبال حیدر نمبر)
- ۶- شکیل احمد تآباب "پلوٹی" غیر مطبوعہ
- ۷- ناہید سحر خیلو خوبونولہ تعبیر لپوم
- ۸- نواز طائر، پروقیس خوبونہ خیل کلی کینی
- ۹- محمد ایاز غزل دیناستونود صحر اور لپی (غیر مطبوعہ)

لوي مي داده چي بنده يمه ستا
بريت اخر اووايه په خه تا و كومه
چي يوه ساه مي هم اختيار كني نه ده

د اخري رسول امت كني يمه
اوس خوزما او د جنت تر مېنځه
بېني قسم دے فاصلي نشته دے

خوک په زما له حاله څه شي خبر
يونو ډاغ ې په لمن پر پوته
چې دکلاب څانگه کښې گل ښکاره شو

زه د چا ملاسته غوا هم نه پاسوم
شیرینې ځکه ستا د چم لېونې
ما په ازغوباندي راکارې مدام

مخې دې د وړانې اښې غوندي دے
ښه به وي دا چې درته گورمه نه
څو به دځان سره په جنگ اخته یم

د زلفو سپورو ته ې خوب کولو
چې د ښې ژړا راياده شوله
په سره غرمه ترينه راپاسېدمه

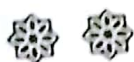

د اسمانونو ورته سرخکته وي
کله به کرم د صحبت، چرته چې
د رېدل پاتېلی د غر سينه پرېکوي

خومره شرمېښي د ښانست مېرمنه
ورته چې کورم په نظر د ميني
راند د خور او بوکني خان غوپه کړي

بِی روزگاری سِجی می چِکی اولیدی
ویدل یی گرانته یا با غم مه کوه
بیا به تافیانو پی نه رارمه

شیرینی ژوند د شوگیر و نامه ده
خپله خوانی دی چرته خاوری نه کپی
د زور دیوال سپوری ته خوب مه کوه

رب دی اباد کپی خپل کورونه په دوی
خویو ژور سوچ کبی را کبر شمه زه
بغلی سِجی مانده اتوگراف اخلی

ا لپونى سره به اوس خه كوم
وايى كه شل ودونه هم اوکړې ته
نوزه به يم ستايو و شمه بنخه

زه چې ترې لږ هم لري کپنمه نو
راپسي ژاړې د گودر غاړه کښې
ما د کنگا په اوبو اولامبوي

په يو غورخنگ سره اسمان ته رسې
وه لپونى پېغلي په خود کښې اوسه
تا لا د زمکې تل ليدلې نه دے

پہ زبہ کبھی وایم داسی مر بنہ مہ
چی می دسیند جی تر لری یوسی
دنکہ غری ی نوره ہم پورہ شی

زبہ پہ یوہ خندا لبہ داسی شی
نکہ د اورپی د غری له تاوہ
د بنار پاخہ کورونہ اور اخلی

مینہ پہ خان گوالہی نہ رد کوی
تا یانندی خنکہ اعتبار اوکرمہ
تہ خود ہر پیغورہ تینتہ کوی

تہ د سپر لو کاروان تہ لارمہ نیسہ
پہ شا ستانہ کپہ نظرونہ د بنکار
حہ کور تہ حہ! چرتہ سرتورہ نشی

اوبنکی چی ستاستر گو کبني اوچی شی نو
دشی تیارہ می اندیننی زیاتی کری
د اسمان ستوری رانہ لار بدلوی

درسره حقی شری نہ کومہ
حہ ستا د خپ نہ می توبہ شیرینی
خو راشہ اوس دی رانہ سپی کوری کپہ

پکار مونه دي د فريب رنگونه
د سپرلي باده خيله لاره نيسه
هسي په موبن پوري خندامه کوه

مينه په هر موسم کښي خوند نه کوي
په سره غرمه له کوره مه را اوځه
د پشکال تاو دي ميراته نه کړي

ستا د قامت سوچ ي شمله هسکه کړي
چې بازارونو کښي د بنار جينکي
د سنډلونو په زور قد لويوي

۵.

ستا د ژړا ارمان دي اورژي نو
دغه يو شو شاګي باران شيريني
ددي وطن د زمکي تاو زياتوي

د سمندر سفر راياد کړه کنه
رانه چاپېره طوفانونه وو خو
د ډوډو راسره ويره نه وه

کور کښې د سپر اوږو درک نه لګي
خو هان د لپچانه هم کم نه ګڼم
د وخت درې خميره لګي زما

ما درتہ وے مسافری مہ کوه
لا پرو د سر سپورے دی نعم خاوری شو
د کور دالان دی پر پوتی او خورو

د یوی پیغلی دایری می لوسته
ورتہ حیران شوم، مایوه لحظه کنی
گنی بریندی فرینتی اولیدی

درد لا د او بنکو لاریدی نه ده
وژنی پچی مونن د خیل وجود تاوونہ
لا پیشکال بارانی شوه نه دے

دَ پي وِسي دِاسْتان لَ اِخْم نَه دِے
سْتا اِوارَه خورِی وِری زلفِی هَم
دِچا مَز دُورِ پَه سِر وِری نَه شُوی

خَنگَه مَرَه شِی دَ نَسَلونو لَوِیَه
لَه رِخاهُ بِنَه دِ پِ تِپِ دِی خُو غَم دِغَه دِے
زَمونِز نَه سَتَرِ کِی رِا پِ بُو جِی هِی

دِ حاسِدانوَ شَمِپِ مِی زِیا ت دِے بِلَا
دِر دِ جِی سِپِوا شِی نَوِ پَه نِیْمَه شِپِہ کِنِی
سَتُورِی رِا پِا سِپِی اتِی وِا جِوی

زغلمه حُم دَ پلوشو په اوږو
زه ددي خاورې سره مينه لرم
خو دَ اسمان فکر مې هم کومه

بنگري دي مات دانه وانه پراته دي
له تانه زار، راسره ضد مه کوه
پرېږده چې فکر دَ روزگار اوکومه

زموږ دَ کلي بي اسروحه شولئ
کور ته په رسوکنه لارکني به مرو
هيوې پرېفک دے اوکچه لاره ده

ستي دي نڪري د خواني تا وونه
د پيه جي ٻنڪل دي ڪرم خوشه اوڪر مه
سڪرو ٽي نه بدمه په شو نڀو دڪل

خو اني منم له موره ڪمه نه وي
خو ڪه زما په ڪور ڪني ڪوٽي وڻي
هسي به ژوند دخيلي لور خاوري ڪري

ساه راڪني نشاه خو خبري ڪو
لڪه په زول ڪني جي بجلي لار ڇي
او د پڪو پري تا وڀري هسي

شیرینی وایه که زما په لیدو
د زړه درزاه دی سپو شوې نه وې
نو بیا داستا غوږونه سره ولې دي

د مینې کومه سلسله یاده کړم
د تیلی فون تلی چې اوغږ بڼې
وېم که څوک ماله په مری غلې شو

خو ایده د مینې راپېر زو کړه هله
چې ستا بانه برنډ شي شیرینی زما
نو کپر چاپېر توری چې والوې

ورک مې له هُانته حادثې کړې د ژوند
داسې مې هېر شي د بڼاست يادونه
نکه چي اور د مخي گوناه وړانه کړې

پېغلې حوايي دې د سپر لي موسم دے
ستر کي چي واروي راکوري په شا
اسمان کښي پر ق شي د ياران شبيه شي

فطرت بڼاست هم د انسان زياتوي
چاپېره او خاندي کلونه د رنگ
د ريل پاتلې چي د غر زړه کښي اوښي

دانه چي زه ئي ونگيني نه وينم
خود فطرت خنكل وحشي داسي دے
چي شرمخانو له پناه وركوي

د خداے رحمت هم امتحان دي گني
چا کيني هم مينه وروروي نشته دے
دا د چيني اوبه چي کوم پله ئي

خداے شته مدام د ژوند مندري وایم
زه د بنسني چا سره نه کومه
ما د خوږي چيني اوبه شکلي دي

دا معجزه دُ هبت اووینه
چی دُ درد خریکه په آسمان خوری
دُ اور خری دُ باران خاشکی شی

سپلا ب چی راوری دُ کلونو خاشکی
دُ خوشبویو قافله لوت شوله جوړ
اوس به دُ کوم تصویر په واپ ژوندي یو

دُ نظرونو تماشې اوخوری
دُ ارمانونو می دنیا وراشده
تا دُ رنگونو لوکی رانیوی

اک یو تصویر زما پد سترگو کبھی دے
مالہ بہ ٹوک دُخوب تعبیر راکوی
باران و رہنئی او فصلونہ سوزی

ددی وطن فضا سپرہ دومرہ دہ
بخہ هوا کہ ہم را والوئی نو
دجا غریب پد خونہ اور پوری شی

آ لہونی می چرتہ قتل نہ کری
دومرہ خرابہ شوی فضا د وطن
ٹوک پد رہو او بو کبھی بچنے دیی

راته معلومه د دښمن توره ده
چرنده مدام گرجي په زور د اوبو
ته ترينه لاس واخله نو هڅه به نه وي

که درته غږ نه کوم تېر نه اوسي
پرېن ده بچي خونده چېرې دې ښه پېژنم
ته د موکي په زور توپونه وهي

پېژندکلو نشته دغور او د لور
ددې وطن زلمې خو داسې نه وو
شوکه مې دا زهر گلاوي وينه کښې

زۀ پۀ ساحل د سمندر ورک شمه
دُ درد د زانو سپل راوالوځي او
دُ اوازونو پۀ مري غلۀ شي

دومره اوچت ټوپونه خله ولهي
زما خبرې ته لهم غوږ كېږده بڼ
څوك دې الوړې او بڼنده نكړي

د سر پروا مينه كښي نه كوم غو
دومره زما قتل اسان مه كڼه
زۀ خه ويستلي او بڼه هم نه كڼه

پروت که د سلو پردو شاته مه
د نظر پرق به می در اورسوی
هوار د سندر په اوزو الوحم

د خوشکالی بنیاد په غم وی دلار
زما په شونډوڅه قندا خوره شی
لا د غوتی زره خو چاودلے نه دے

اوس غوښه ساده پی راچی او که نه
شیرینی ته پی می په تنگ کبې نه می
نو پلوشی می د سپوږمی سوزوی

دُ رُوح زخمونده موله شمس اووتل
مه خوشحالينه لبونى كه په موبن
اسمان دکانو باران نه وروي

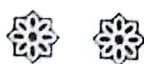

حله ته هي زهر خوروه وينه کښي
خو چي زما د مينې زور اوويني
مرگ هم د نيمې لاري ستون شي زغلي

اسمان بلني د راتلو راکوي
ستوري گدا کوي په ساز د مينې
حئي چي سواره شو د هوا په اډکو

رب دې ژوندی لره خوشه اووایم
دگتو کور دې زره د کانی کپلو
مینه اوس تا باندي اشر نه کوی

شیرینی مه د هوا فچی له
چی ستا د زلفو خوشبویی شی خوری
په اور کنبی اوسوزی ورمی دکلو

زره به بلا بلا مزی غواری خو
طوفان دې مه اوخه له کوره بهر
دخیلو زلفو دام کنبی کپره نه شی

سپو پيمى له تانه يوتپوس کومه
په نيمه شپه د سمندر ننداره
رانيسي ولي د اسمان لمنې

د غټې غوښې نه پر لېږ کوه لږ
وازگه دې چرې په بدن اوخته
نيمبو خور کړه د قهوي پيالې کښې

د خودداري د اسمانونو مينې کښې
حکله زنگين مه جوړې خورمه زه
چې ما جوته د چا خورې نه ده

که جذباتی شوې خان به اونه موی
د خیل رفتار تیزی د لاس لاندې کړه
اس د خو انی دی واکې اونه شلوی

د زړه د درد منزلی سر ټنگه شي
مینه روانه د اوبو غوندي وي
ژوند خو د واورې څم د زر ویلي شي

په سمندر کېنې رېز مریز شي غرونه
ته چې پستی پستی خبرې کوي
زړه مې د کافي په رنگ تو اونه پوي

بمہ ژوندے ستا د لیدو پہ امید
ولی د نمر د پلوشو سپوری هم
تیاره چایپره پہ گودر خوروی

اوس پخیل وس پخیل اختیار کنی نہ م
ماچی رنگینی لوپتی اولیدی
د زانو سبل خان سره یورمه زه

ستا د بناست لبی می مری پہ زرہ کنی
خپله پسته سینہ کنی زور را کره لب
د ژوند دا شور می چرته کلونه نہ کری

د ناز شمله به مې راږيټه نه شي
نمر چي پر بوټي نو زما شيريني
شفق شفق خادر په تا غوروي

تا چي تر منځه لوټه او وېسته
سپوږمې زما اوسا شوي لاري جدا
ته په فانوس زه په ناموس پي مخم

پوي شومه اوس چي پښته بغه مې
مات چي کړل ما ستا د زندان سينخونه
تا د پيشو پښې په ما خني کړي

دُ پاغونندو باران لمبه لمبه کرم
زه لایه دی فریب کنی گبرومه چی
د واورى غر لاوا نوستلے ته شي

کله گونگېږي د سندرو ژبه
ډېر که ئې غرونه په شا اوتمبوي
اودرېږي نه د اوازونو سقر

زموښ د کورچت که راڅاڅي په موبن
شکر په دی خیره هم اوپاسو
چی په تالا میدان خو پاتې نه یو

له حد نه نه اوځم خوځه اوکړمه
د هاغو نرمو کلورينو شونډو
جوته جي اوځمه جوته جوته شم

اودرېني نه د قيامتونو سفر
خو جي په کور کېني جينکي پېغلي شي
اواز د تندر غور زېدو واورمه

څنگه شي ختم از مېنتونه د ژوند
جي يارانونه د سپر لوکېني نو
يوسي شيبې د لوکو رنگونه

اوس زه فالگر ته لاس په خه او بنایم
ستا د تندي گوښي ليدلي ديه ما
زما د لاس کرښو کښي هڅه نشته دے

د کمپيوټر نه هې پوښتنه او کړه
اوبه په ډانگ باندې بيلښي که نه
دې کښي يو پلار په هې ډزي او کړي

لا د ادراک منزل نه ډېر لري يو
يو نسي سترگونه خوبونه زما
د ورک نظر تعبير هې مه راکوه

زما دَ قتل تور درپوري مه شه
ته جي په کپسه کپسه خاندی جینی
پام کوه ماته زاتر غار په نه شی

کپی می یوازی د مابنام تیاره کینی
چی خیل غرور ترینه لبه پورته کپی
بیا می په سره غرمه کینی سپوری نیسی

داچی د غریه چینه خه شوی دی
ستا د پینن پو شرنک را ونیسی او
بیا می تر لری انکاری خوروی

نه به ډوبېږي په ساحل کورونه
چې خاموشي د غزاليو سترگو
د سمندر د شور بنياد ايځي دے

ستا نه قربان شمه زما شيريني
تا چې زما په شونډو خوله ايځي وه
هاڅي يوې لمبې مې ژوند خاورې کړو

د موسيقي له مخې خپله ژبه نه وي
پکښې مدام ستا سندرې ز خيالونه
د ژوند رنگونه، تصويرونه وېشي

خاورې شم پوے د اختر و نو په خوند
کشتې کښې ځي، شي له نظره پناه
اوزه د سيند په غاړه ناسته پاتې شم

د سروې اونه چاته نه پيټېږي
ده قدر منده په دا حال، گڼي نو
نه خو مېوه نيسي نه سپوري لري

خه ځي د ستورو په لټون کښې اوڅو
رانه چاپېس د سمندر اوبه دي
د جنير و مينې کښې ژوندون تېروو

ستاد راتلو بنکالو خوره شوله جور
دي چي د پهل کلي غويرونه ولاړ
د زره درزاد مي نوره لم تيزه شوه

جوره تيزه توره د غرخيره شي
راشي په منج او شلوي تال د بوډي
د پسرلو باران مي لا ژروي

د شين اسمان باران په شرق اوکله
په کومه ورځ چي دکيدرواده وي
بنارسي په سر دي اونه وينم

۷۷

منه اوبده بانه دي مه برنده
ستا شاهيني نظر جي پورته شي نو
وايم كه باز چرته مرغی اونیوه

زه مختورن نه يم شیرینی زما
د اوبنکو پرقی ستوری هم تت کړی خو
توری چشمی په سترگو کړی دی تا

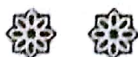

خیل احساسات می په غورخنگ داسی کړی
چی د سرخکو سدل راپورته شی نو
زه د اسمان غارو کبني والوخمه

شیرینی خُہ! رب دی ودانہ لره
ستا پہ کنٹلو می زره نہ بد پنی
ما د سیند ونو روانی لیدے دی

خُہ کہ باران پری د سپ لی ور پنی
چی د غرمو تاؤ تر پنه رسی و پستے وو
دھاغو اونو پانی شنی نہ شولی

خوک لہرو لے شی د ژوند حادثی
لہوا چی لہسی پانہ ہم خوزوی
وہم کہ جونگرہ می طوفان یورپہ

وانی منہ چھی سرے ی شریف
خو ژوند ہم خان لہ غرقولے نہ شم
ستا نہ خو سترکہ دچا ہم نہ رپی

ستا پہ سر کلی سرہ شر کرہہ، خو
بی وچی خنکہ چاتہ لاس واجوم
اوس شوک پہ اوچہ ہم لامبونہ ولہی

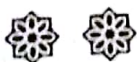

دپر لوے عذاب دے د احساس محرومی
زہ خوشہ ستا لار کبھی ولا رہ نہ و ماہ
تا د موہر ہارن پہ خہ او وہا

زه د درونو د صحرا تنده يم
ساره چي مي کله په وتوشي نو بيا
خداي شته له شرم نه اوبه اوبه شم

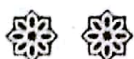

د تعب و نو په فريب تهر و تم
ما چي په لاس کني لوکي اونيوه
نو د بناست رنگونه ټول والوتل

جوړ کړي قيامت د لوپټو الوتل
ستوري را کوز شي د گودر په غاړه
او د اوبو شاخکي اسمان ته رسي

سوچ کڻي شي ورکه جي ورياد شمه زه
ري سو پيه لاس ٿي وي ته ناسته وي او
چينلي هسي بدلوي لپوني

که دي پڙه کڻي وي ارمان د ميني
هلته راجه پيه بهر ته بيا چرتا جي
د پوخ سرک نه کچه لار بيله ده

د سمندر طوفان مي خان سره وڙي
ستا تر کسي سترگي را يادي کر مه
پورته دستورو ڄم ته او خشمه

حُسن دَ مینِ پِه خوند خه پوهېږي
ستا دَ یوی خندا نه زار شیریني
خوري وري دَ کهکشان سلسلي

اوينکي دي اوچي له بنو کره کني
دا دَ احساس چپه به تا ورکه کري
غمي شينده مه دَ صراشو کني

حُان رابره شيره کري دَ زړونو درزاه
دَ محبت اواز خو نه ورکېږي
اوس هم فضا وړي زمونږ سندرې

کابوٺهٴ خاپوننه دي زما شيريني
نوي دلدل کيني د ژوند نخه نه کپي
هغه راينکاره کپه چي يو لار را اوځي

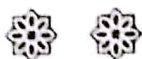

اوبسکي خو کانو کيني هم لاري کوي
خو چي نري پکيني را تغله ذره
د اوچي دم دے شوک ئي خه اونيبي

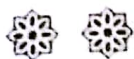

زړه مې يو درز کړي چي دکلي غريب
بکري تک وهي اور اولگوي
په نيمه شپه چرته قيامت راشي

ٲٲڪ وركول خو وي فطرت د لٲم
خداے شته ٲٲٲي يو ورخ به دي ٲٲٲي به جا
د ٲٲي لورخه فرشته خو نه وي

ساه ٲٲٲي د وختا جبر ته را ڪاري ٲٲٲوڪ
داسي د زور سيلو را والوزي ٲٲٲي
به بله واروي د ٲٲٲوڪورونه

ڪانٲي د غره له سره اورغروي
ٲٲٲي مخ ٲٲٲه لاندي ٲٲٲي ڪورونه وراڻ ڪٲي
خود ٲٲٲوفان د زره نه تاؤ نه اوٲي

تہ چي د سيند پھ غارہ کور جو روِي
دہس مبارک دي شہ زما شيس يني
خو کہ سلاب راغے تو بيا بہ خوي

بنکو تہ اوگورہ چي واگي شلوي
دکت پھ لنگہ ي بورقہ پرتہ وي
پہ يوہ خپہ گرجي پھ ٲول کلي کني

خو بنہ دي خپلہ خو ويں پڙمہ زہ
قا د کولال هنر بي لاري نہ کري
جوړد يوي ختي نہ ٲول لوښي دي

ستا توری سترگی خنک لهری کرمه
ما د زم په اوبو هم اووینځه
خود لسنی داغ می هغسی دے

زره چاته سپک کرمه شیرینی زما
د راز خیره درته ما کوله
خو ستا د خولی پرغولے هم نشه دے

خوک هم د ژوند په خوبو پوه شي هڅه
نکه د کلي د تپانگي مزدوري
خه د اوړو خه د بونو اوسې

تاچي پري شل کاله خواري کړي وي
دغه تصوير ي کباري بازار کښي
په يوه نيمه روپي واخستو نن

تپوس کوه مه ، دخواني دميني
خو په سيلی کښي باديوه اوخته
او ديو چيک سره ي تار او شلوو

زما په خپل زړه باندي وس نه رسي
خوچي درخمه ستا دچم په اړخ
ته د هوا خپو کښي زنجير او تپه

تک شي عذاب د اسمانونو په لور
هسي چې هم راته سپوږمي اوخاندني
ستوري مي وريت کړي په چابک درنيا

دا د فېشن جهالت هم اووينه
ا چې الف ته هم کوټک وايي تل
د کتابونو ستال کښي گډخي مدام

خوب ته مي نه پرېږدي دتن زخمو
ژوند د احساس مي تر سحره پوري
دستوماني ويستو سزا راكوي

بي وفايي کڻي دي لهڻج شڪ نشته خو
سياه مڻي اوباسي د الفت سادگي
زر درله جوڙو د اوڙو پوزو ڪري

سمڻي ناه زمونڊ د ڀنار جينگي
که تري چاڀڙو د بوالونه تاو شي
اوخاندي زرد کور کڻي بهر ته ڪري

حُسن په لهر رنگ کڻي قيامت جوڙوي
زلفي جي واروي له فغاهه په شا
دومره رنڀا شي جي نظر اوسوزي

اوس ۾ ڏسڻي ڪورنہ ناوختہ ڄمہ
اووائي رب دي ڄواني مرگه ڪري ما
جانہ! ڇي بيا ستانہ ڪيائي نہ ڪوم

تل ۾ تير ياسي د الفت ۾ ڦرڻ
بد دي بلا د تورو سترگو ازار
زہ ۾ شيندڙخه بنجاء اوڀرڻ

وايم ڇي بنڪل دي د تندي ڪوڻي ڪرم
زپه ڪنڀي ڇي لهڻ د ميني تاو نه لري
مراوي به ڇه شي د کاغذ ڪلونه

رافتہ را یاد ستاد لہجی خوابزہ کبری
اوس چہی دہر چاہیلی فون راشی نو
خدا یگو زما د زبہ درزاء تنزہ شی

شیرینی زبہ دی لاندی باندی نشی
اچہی توتی تمانچہ کمرخوی
خداے شتہ ویر پیری لہ ہاگی د پزہ

ستا د خیلوی ارمان می ہم اورشید
خوساہ چہی اووتہ دکلی د زبہ نہ
نو سرتور سر می خوشبوی اولیدی

بيدے نہ شي د بئاست رنگونه
تہ گوداگے ي د فطرت لاسو کيني
د موسمونو پيه قريب تہروحي

يوہ لحظه جي ہم هوا بسندہ شي
د زرونو شور د غوب پردي او شلوي
ما د حنكل طوفان کيني ماہ کبروه

د طوفانونو زور پيه شاتمبوي
د محبت يوه نازکه خندا
له تاتري د سره هم پورته ده

دلته خو چغی هم گونگی شی پهنوله
د'اوزونو دا وِچارِ کله به
د'خاموشی په ربه شوک پویوی

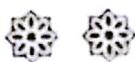

خوند کوی خومره سوز بدل مینه کنبی
چی سروی پیغلی می نامه اخلی
اورونه واخلم دچنار اونه شم

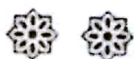

شوک به دی اوورنی دخیلی ویدی
او به خوری سرچی ازمرنه ای ته
هسی غرمبېنی د لومبېر بچیه

خداے شتہ ہیچا تہ ملامتہ نہ یرم
کہ دمہنی بہ تول روان یمہ خو
دُخیل رفتار سلسلہ نہ ماتوم

داسی دُھر ستوری لہون مہ کواہ
پام کواہ کور دی غر غندی اونکپی
اورونہ کرجی دُرنہ جامہ کنبی

دُفطرت ناوی خومرہ ظلم دے دا
حان تہ غاورہ شی دُنہر پلوشی
بہ چا رنہا کپی 'خوک بہ اور سوزوی

ستا خود سری خو په ماسر گرځوي
که چنگنږي ته هم کوږډن شوې ته
په ۷ جم محلت کښي به حلوه او وېشم

بشپړازه بېغلي د واده نه ورسټو
خوند داسي واپوي تپوس مه کوه
لکه کټوي کښي چي کبان پاخه شي

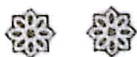

حد ماتول وي هسي ځان درکول
اخر به ماته شي يو ډز به اوکړي
خو به هوا په پوکښي کښي پوکي

دل چالہ ورکپہ دا پچے غبنہ کنبی
دخاوری خوند زما پہ خولہ کنبی دکلا
زہ ستا دکویری پہ خوبو خد کوم

اوس کہ خدہ و ایم گنہگار بہ شہ
ہسی پہ ما بانندی تہمت نگوی
خیلہ خندا دکل پہ وس کنبی نہ دہ

نولے چھی مار لہ پہ مری غلے شی
دغوبن پردہ ہی دا اواز وشلوی
ژوند گوجا کے دے د فطرت لاسو کنبی

زغملے نہ شي د حوانی زورونه
د سمندر دا کم ظرفی اووینه
په یو غور حنگ باندي اسمانه رسي

چی د بیچی ژبا رایاده شوله
زه ستا د لارو نه واپس راغلمه
بیا می حنکل ته ازمړه او شپه

مسافری دومره اسانی نه دي
چی چکرونو کبني د ژوند راغله نو
سپوږمې ته گوره نیمه پاتی نشوه

په ليرمه شپه ستاد راتگ انتظار
پروت يم بي وسنه د اسمان د لاندې
لارې په ما باندې چنې جوړوي

لوتپه مې مه د دلا سوږه فریب
پروا مې نشته که له تندي مرغه
داله غلبېل کښې اوبه مه رانیسه

چې معمولي تبه په ما راشي نو
وښه مې ناسته د پانگ سرته وي
په سر مې ټوله شپه زورونه کوي

د مومونو قېد کښې نه راځي عشق
که د بناست جوېن دي تېر شو نو خه
مراوي لانه دي ستا د ياد کلونه

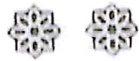

د بناستونو ې بلا واخلمه
چې په دروغه ترېنه لم خفه شم
خوب ورله نه ورځي بيا شپې روڼوي

ما ې تر منځه روغه رانه وسته
زه دواړو دلو خپل دښمن گڼلم
لاړ په پردي سر کښې ې سراوڅورې

يو دردېدلي پښتون ماته وييل
ما د مراني انجام هم اوليدو
حكه ویر پښمه دخپل سپوري نه

خداے شته چي مرگ موهم ورلے نه شي
چي موشيندل سرونه، لار کښي د حق
د کربلا تاريخه مو بيا نوے کړو

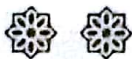

راپيتوم د اسمانونو غرور
په سر مي توره او پزانده ده خو
د سر بازي لوي مي پرښي نه دي

ژوند د فريب صحرا کښې نه تېر پېږي
زخمي احساس به اخر چرته اوږم
ستا د تصوير سترگه پنده اوخته

د حبس نه مړه نه شو شيريني زما
تازه هوا به اوس په کومه راځي
هاغه يوه دروازه هم پورې شوه

شيرينه دا هم اور بدل نه شي
ورته ځي وپم زما بړي خوښه ده
زر شونډې او چي انگن ته اوځي

بياي سپوڻمي تندرنيولي دة جور
پر دة کني نغبتني پلوشي دَ نظر
زما په زرۍ باندي تيارۍ راوي

حان ترينه تل په فاصله ساتمہ
خو بيا چي هم آرام تہ نہ پريندي ما
زردې وادۍ شي چي تري خلاص شمه زۍ

منہ دَ طبعي کور خالي وي منہ
خه په جرگو باندي صحرا تہ دَ ژوند
باران چي راشي نو طوفان ي اوري

نور د رقيب په خوله باورمنه کوه
چرته په خر باندي هم ناستانه د خو
واني جهاز کني مي سوري کړي دي

د پېغلتوب مي راپاري نه کړي
بلا موده اوشوه شيريني زما
چي هرو خوله مي په خوله انخي نده

د ناوي توب نخري دي نه مته
مه وينه پلار کړه د تلو خوبونه
اوس خو د شلو بچو مور شولې ته

۱۰۴

ا د طلاق د نوم نه مرگ بساه گنهي
خو ازادي ئي دومره خوښي دي چي
چرگ چي هم بانگ اووايي بام ته رسي

هاغه خوبونه ماناه لهر نه دي لا
لاس چي به تا په سينه کڅودلو
او کورکو چرگو به هاگي شاربلي

نور مې ماتم په بي وسي مه کوه
ستا په بنو چي اوښکي اوښکي شي ژوند
شغله شغله ستوري په ما پرېوي

۱۰۵

کہ یٰ گوا بشونہ دَ نظر لیدے وے
نو مشرانوبہ و پُلے نہاُ وو
جنگ نہاُ یا پُلے نہ کہتے بناہ دے

نہاُ یٰ رائیسی او نہاُ حان را کوی
دَ مدارِی لور دہ شیرینہ زما
پرے راستا کوی پرے را کارِی بیا

چی خیاہ نیوے راتہ اودرینِی لِن
نو دَ بناست سپرِی تلوار اونیسی
خانہ بدوش شی چرتہ کپہ اورِی

درېسې سيند خو چاڼ کولې نه شم
يوه د مينې سندرېزه چپه
اوبو را اوږې وه اوبو يوپه

شيرينې خومره زړه راښکون ووپکښې
تا مې مړه باندي چارې راښکله
او ما د نوي ژوند تصوير ښکلوو

سوچ مې کاو خومره بي رحمه د ژوند
بې بوکۍ مې کړې د سيند په مينه
بيا راله يو لحظه کښې سر ماتوي

رنگ رنگ گلونه می راورپی دوخو
چی ته رانغلی نو شیرینی زما
کانو په ما پوری خندا اوکرله

خه خونددورد مینی جنگ دے کنه
زه چی تری پورته په کوته اوختم
ا د سنگی منجه ته راکوزه شوله

د فح سرخی می په اوبو لاهوشوی
داسی بدل کرم از مینتونود ژوند
که چی سرو سره پاره اوکی

منافقت د ژوند وژلمه خو
نن ځي ماشوم ځي په مخ ښکل کړمه
ما وے که مانه فرېسته جوړه شوه

د چھت پکے بي حده تيز تاوېده
ځي ورله مخي له مرغی ورغله
مانه ئي خپلي بي وسې يادي کړي

ښه ورتا پته ده خو غږ نه کوي
اڦ د کوچوان کا کا تانگه کلي کښي
لهره ورخ شومره حادخي زېږوي

هر يو امكان هي دخيو لاندې دخو
چې ستا اوږده بانه رابرنه شي په ما
دخپل ايجاد لاره کښي خنډ جوړ شمه

د لولکو مينې هي ژوند خاورې کړو
چې د رنگونو تماشي له تلمه
نو د بناست کلي کښي سپومات کړمه

لوبي کوه لهخه درنه غږ ته کوم
ستا د فرېب فرېب بناست نه لوکه
زه دې د ژوند په حقيقت پوه کړمه

وېم که څوک ماته اوازونه کوي
په نيمه شپه رانه خوبونه تېښتي
بيا به پيريان بوتل کښي نه بندوم

چپ يې دسترگونه راغلي وو خو
چاراته وپل تا يې صفت کړي دے
حکه په خپل تصوير مين شومه زه

دغي چکر خو زمانې اوځورې
ستا د رفتار غمغه نيولې نه شم
خم چرتنه ځان له بله لار گورمه

تہ چي زما پيا شا ولاړه وي نو
زه دخيل حاه نه خوزيد له نه شوم
ستا بيلتانه مي حكه ملا ماته كره

ناوي زما مانده خوشحاله خاه شي
كش چي شي تنزه مي درزاء شي د زړه
د بناپيرو وطن كني ژوند تېروم

خپله خپل خان راتولو له نه شي
د اباسين چي به هيري شي ستا
كه دي رنگونه د اظهار اوليدل

خداے شتہ پہ تا پاندي مین پہ خو
مینہ د نورو سره حُکھ کوم
د ژوند ډرامه کښي مې کردار دغه دے

ستا لوپېتي خان کښي را نغبتے یمه
چي د سفر په نیت روان شمه نو
د هري لاري په سر تا اووینم

زه سرد لاندې راگوزارنه شمه
نن د ژوندون د کوه قاف لارو کښي
ستا د وجود خوشبوي رقص نکوي

خومره کم ظرفه د فطرتا ناوي ده
ته جي په ليو کښي اوبه را کوي
واخله اور تنده مي لايانه شي

وايي دخيل زړه نه مجبوره يمه
که ته مي اورته هم وراچوي نو
دواړه لاسونه به دي زه بنکوم

د سپو نه خان خلاصول گران خوندي
بس يو هډوکه ورته واچوه نو
دوي به پري خپلو کښي جنگونه کوي

د مومونو اعتبار خاوري شو
د امتحان مرحله تيره نه ده
چيني غونزې د کابل مېوه کني

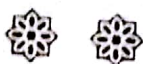

په خپلو وينو ي لاسونه سره وو
يوې ماشومې په سلگو کني وييل
توبه، نکريزي به بيان نه غواړمه

زه به دخه اخه نه توبه اوباسم
يوخوا روا کارونه نه کوي خوک
بل خوا حيا راخي شرمېږمه زه

حُان به په اوبسکو کښې را اونغاړمه
د کلاب پانډه په کتو شي زما
بيا د سيند په سر هوار گر حُماه

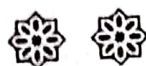

سمندرونه مې خوټکښې زړه کښې
په دې طوفان کښې چرتاه ورک نه شمه
ته مې يوه اوبسکه ليدلې نه شي

زه چې دخپل پي ژړا اووينم
هېڅ په حُان پوه نه شمه پاسمه زر
حُان د مور غښې له وراورسم

بس خو ایمان دی خداے نصیب کړي زما
زه نه ولي يمه نه پير فقير يم
زما په قبر دی ميلي نه لگي

له شخ دی د ميني په خوند پوه نه کړمه
ستا ساز بينتو ب له سره خلاص نکړي ما
پاسه د مور خواله دی خان رسوه

د لوږي تندي نه به مې شي اخر
له غي سپين بزيري مزدور ماته ويل
د لوږو گټې ته خو لاس نه نيسي

دا هم دَ حُان سره دھوکه ده یوه
اوبږي. پچي چي مي په خوب اوده شي
لاړي مي تېري شي زه ساه واخلمه

وايي زه خپل پالنگ ته حان رسوم
نوره بچي ايسارېدله نه شم
ستاسو کتونو کني کتمل شوي دي

زه له دروغونه نفرت کومه
خو له وطنه چرته او تېستمه
خلق مي وژني که رېستيا وایمه

راته د کور لاره هم یاده نه ده
تاچی ورونه د زندان لری کپل
اوس به د زړه دردونه چرتنه اوږم

خه که د شپې د بلا خوله وازه ده
خو زما لاری له راتللی نه شی
زه ستا دسترگوپه رنیا پسی خم

دلته په یو حال کښې هم خپر نشته د
شوکی چې له غاره د نفرت را اوځي
د محبت توره یی سر غوڅوي

راباندي پوءِ ده حڪه مخ واروي
كه خيل غمونه ي پيرزو كهل په ما
مريه له ويري خوشحالي ته شمه

تاته گناه نشته شيريني زما
كه ازبستونونه په شاشوي د ژوند
چا په توده زمكه قدم ايخي دے

يو اکائي ده ټول د مينې جهان
اوبده باننه چي اوركي پاسوي
ستوري په نيمه شپه اتن واچوي

سَاه رانده اونه خي ويري پيمه زه
چي ستا تصوير سره خبري كوم
مانه زما ذره درزاء هره شي

خان چي پيه ماهسي کون کپه دے تا
انخر به خيله لاره واخلمه زه
ترخو به تاته اوازونه كوم

چي ي د زني خال ته گوتي نيسم
شيرينه ما باندي راسره غوندي شي
وايي زه سپينه يمه توره نه يم

زما تصوير ته په ٿرا کني وائي
د تور و غرونو پناه شوي ئي خو
ستا د راتلو خوبونه اوس هم وينم

لور چي اوده شوله زما غيڙه کني
راسره غم شوما ويئل خان سره
ستا پيغلتوب راته خبري اونگري

کني نو ما به شاه شاه نه وو کري
خود رشتو منج کني راگير داسي يم
خوب هم پخيله خوبه نه وينماه

رب به دې روغه کړې شيريني زما
ستا بيماري که ډېره هم لويه وي
د رب د فضل وړاندي هڅه هم نه ده

د ذهنيته نه ئې خبر يمه بنه
رقيب پېچي ستا په حقله سوچ کوي نو
دا په ډېران اگريستي بلوي

زه به ورځم د حادثو مخي له
که مې د ژوند اوربشه پاتې وي نو
دا تندرونه ما وژلې نه شي

ما وِروِي دَ دروغِرتنو رِستيا
چي په اسمان کښي بجلي پرق اوهي
نو طوفاني شپه توره هم درته شي

لهسې نه تور مې په لمن پورې شي
پخو کورونو ته هم سيب اوکي
چي د اوبو وتلو لار بنده شي

کومه ښکلا دي وايه اوستايه
ستا انگي چي مړاوي مړاوي شي نو
د موسمونو نه خراج اخلي

نور دَسپر لو پِه ذکر ناهُ تَپر و حُم
وارِہ رنگونہ چي راپول شي پِه حُلے
نو ترينہ ستا يوه ادا جو رہ شي

حُہ خيلہ لار نيسہ پروا مہ کوه
مانکے چي چي د اوازونوپہ لور
نو سمندر ترينہ کشتي دويوي

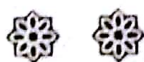

توره او دال به غورخولي وو ما
خو چي مغربني د حالاتوشپہ نو
چاپره پرق د اورکو اووینم

چې د بدن وړې دې بڼکل کړمه نو
بيا د کلوونو بڼ کښې نه خائېم
ما لوکي خان سره والوزوي

داسې د کلي د چيني په غاړه
چې ستا بڼا ست راله اواز را کوي
زما سندرې به گونگي څنگه شي

په خاموشي باندي ئې مه تېروخه
د قريبونو مرحلې غوڅې کړه
چې زور پرې راشي نو اواز به کوي

خه شوي د کلي او د بنار فاصلي
کشمي پرانستي جينکي را اوخي
او طوفانونه سر راپورته نه کړي

نماشونه د جلوو مه کوي
زموښ د کلي دا کچه کورونه
دي طوفانونوته د پينگي نه دي

خوک تر پنه سترگي پرانستلي نه شي
زموښه چم ته د سندرو په ډاډ
هوا راوړي د لوپو سپلونه

تہ چي ريسوت باندی چہتل بدلوئ
شیں یني دي سوچ کني راگبر شمه زه
دا سلسلي دي رانه ورکه نه کري

اوس مي تصوير هم پترند لے نه شم
پردو درشلو مي نظر يورپو
زه دخيل کورپه دروازه تہ وحم

ا د باران شپه دي جو پهره کله
کچه کوته چي تخبدله په تا
او تا زما د کور زخيم شرنگوؤ

په کور کښې اک یوازي ناستمه زه
د کتاب پانې اړوم په منه
اوس مې په سترگو ټوک لاسونه نه زږدي

او وای ستا خبرې نه ختمېږي
مور به زما میراته پاتې کړي ما
خه چې کونتر و ته داني واچوم

بي شکه ته مې زما ولهم کڼه
خوزه په لپچا هم باور نه کوم
ما د کڼې لاس کښې گومنه ليدې ده

ما پيه مري دَ غوا چاره رانكله
خوچي مي ستا اوبكو ته پام اوکرونو
خداي شته زمانه کليمه هبره شوه

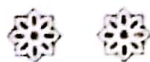

زه به د دريو پوري هندسي شمارمه
ته که د خيل مدارنه اوننه وقي
د خيل خاوند سربه دي غوڅ اوويني

وايم چي شل دزه دي زه اولم
توره چي لاس کني د دښمن ورکوي
بيا تري د سر خپرونه غواړي ثلمه

قاتله تہ کہ ما وژل غواړې نو
بښه په اخلاص راسره مينه اوکړه
زه په گواښونو درکو نه مرمه

زه په الوتې لولکې پسې تلم
لا رانيوه مې چې ازاده مې کړه
ما د مرغی خوله کښې مله اولیده

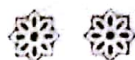

اوس مې دا خور وجود راټول شکره کړم
چې مخامخ پکښې ولاړه وې ته
نن مې هم هاغه اینه ماته کړه

ذري ذري شي د بنڪاري ٿيو پڪه
ساڪاڻي اوڻي له تنکو پيغلو نه
ته جي د زانو په سيل ڌري کوي

خدا ۽ شه جي خان به په خامار اوچيچم
خوڪه مي ياد وي د بنائست مس مني
ستا په کشتو کني به گلاب نه ڀدمه

هرخه جي کني غولدن ته نه حُم
دخپاي مور يوي خندا نه به زه
دغسي سل شل بي . ايح . ڌي زار کپمه

دا ماد شاه هم معمولی خون نه ده
پیغای پی ماسه تصویر ویستلو
گوره زما کیره کبی ریل ختم شو

کام ترینه خنکه په خفکان واپوم
لکه دیت می خان ته کاک اودروی
یوه لحظه کبی دپرو قیسه ده

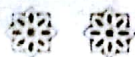

شیرینی تا پی ورته کل لپه کپو
سیند خونپه شولو په واک کبی نه ده
د کبی سره خوله ماشومان دوبوی

شنگه راغله يمه ستا کلي ته
شيريني ههخ رانه تپوس مه کوه
ما د خيل زره دپاسه خپي ايخي ري

سرچي مي غوش کړي نوشيرينه زما
وايي زه دا د وينو کښه گورم
چي د درياب اوبه ي چرته اوږي

وه لپونى له کوره مه راوځه
چاپره کلي کني سيلو الوزي
په تابه لاره کني لمن واږوي

چی ستومانی لزه ویستل اوغوارپی
هوا ئی پانپی پانپی خور کری وجود
د کل خدا هم حادشه ده د ژوند

شیرینی اوس اووایه شه اوکومه
ما د خیل زره دغل نه ربه پر بکره
خوماته بیا هم اوازونه کوی

پر بن ده بی دغسی دی خلق رقی
درته به گفت قدری چاکر نه وو
خوستایه خوله کنی هرو ربه نشه

اوس مې تنکې غوښتنې وس کښې نه دي
که تا پرې سترگې راويستلې وي نو
واړه به دومره په سر نه ووختي

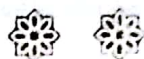

دا سادگي ئې نشي تور په لمن
گوره چې تېز باران کښې ښکلې جينې
د لويې د لاندې خان پټوي

پلار دې زما بابا ته، ښه کړي دي
که ته زما په خوله باور نه کوي
ورشه د مور نه دي پوښتنه اوکړه

خبره وړاندې نه پرېکړې بڼه ده
داسې چې یوسو کښې اوبه یوځې نو
هسې نه ورستو ترې لانجه جوړه شي

توپونه بڼه نه وي نادانې جينې
که لاس او خپه دې لږه هم شي خطا
بيا به دسترگو لگېدو نه اوځي

د کلي دا دستور چې خوښ نه شولو
بغلې کتوي په نغري پرېږدي او
د کاوڼې کره تنور لمبه کړي

آپي انگن کني به چرقاو کوو تا
او زه به تاسو ڪره درغلمه
نو ڄومره ختي به تري جوڙي شولي

په زره کني خان سره ڪرم ريمه
دي کني به خاوري سترگي ورشي زما
پالنگ چي ٻوله شيه چغار کوي ستا

خاوري ڄوڪ پوءِ شي به خوندونوڏڙوند
زمونن وطن کني چي سپرلي راڻي نو
لوڙه دميني به اوگو سورة شي

دَ سِيخكو غوندي ژوندون دے زما
توره تياره کني پلوشي وشمه
دَ کلبدنو لاس کني اور واخلمه

نن يو سپين بزيدي په ژراکني وييل
لونه مي تبتني ايسار پني نه اوس
بيا به طوطيان په کور کني نه سامه

خاوري به وده زما قام اوموي
اونه چي هم دلته راپورته کړي سر
زلي يي شانگي په تېرونو وهي

لا خو دي ستره گي غرپدي نه دي
د ژوند رنده به دي هوار داسي کړي
دا ستغي سپوري به له تاهري شي

د ژوند يوې غرې دي زور اوبه کړو
دا حادثې خوبه راځي او ځي به
او لا خواستا د زني خال تازه دے

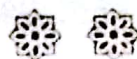

يو د اتيا کالو سپين بديري بودا
گوري په دس باندي بر بندر فلمونه
اوناست دے لاسو کښې تسبي اروي

اوس چي د سيند په غاړه ناستايمه زه
اود اويو چي راتاؤ شي له ما
وايم که ستاد زره درزاء مپزه شوه

سترگي چي مانه اړولي دي تا
زه د ساحل طرفته زور کومه
خود درياب چي مي خان سره وړي

نن خو مي ټول بدن دردونه کوي
شيريني غبره کني مي ملک اونيسه
که ستومانۍ مي د وجود اووتي

تہ کل فروشہ ، زہ مین د کلو
ستا او زما نظر کنبی دہر فرق دے
تہ بہ شیلی زہ بہ شیلی ہسی تم

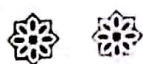

اووایی دا فضول خرچی نہ منم
ہاغہ مہرمن مانہ خفہ دہ بہ دی
ہفتہ کنبی دواہ ورچی یا پچی خورم زہ

سادہ جینی ہسی خان ولج خوری
ہغوی د شعی وجود خہ اوزغی
خوکچی بہ کلی کنبی سکارہ پتوی

پيغلي زلمي د ښار د پارک په خوله کښي
خومره دخپل مقام نه لاندې راځي
چي د موټر توري شيشي خپروي

لصحنه د ژوندون غوښتنې نه پېرني
خداي شته چي سل کاله په درستو لارو
موبن چي يوه گڼټه کهږي وړاندې کړه

دا بي حسي به مانده ساه اوباسي
د ژوند احساس پکښي غورځنگ نه کوي
ستا د خواڼي تصويرونه په خوب اوډه دے

رو رو می تانه اعتبار پاسیده
ستا محبت هم اخباری بیان شو
د پروف خامی پکنی بلا د پری دی

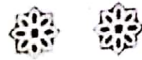

د ژوند په داسی مرحله کښی یمه
هر یو ماشوم چی راته اوغاندی نو
زما پری مینه د چو ماته شی

چی یو طوطی می بند یوان اولیدو
ویدل می گسرجور په پنجره کښی شومه
رب دی وزری د چا نه پر بکوی

چي پيه اسمان گوري وريجي راشي
ماته دهاغي چم قيصه ياده كري
چي اوسيدونكي ئي سلاب اوپري دو

خداي شته دگور مي دروازه نشته دے
خوزه راکس پيه دي فريب کني مه
چي هوا کاني ماته ور ڊبوي

زړه مي درزبني چي ئي اونه وينم
د سميته اود نعمان مينه مي
په خيل حسان باندي هم ماته نه شي

په خیال او باسه ستومانې شیرینې
خه بی حجابیه دې دنس پلوشې
ستا تصویرونه په دیوال جوړوي

درنی ورنگی په اسمان شوی خوری
اوس د خنک نه په تلوار راوځ
دلته د تندر غور زېدو ویره ده

اے د رنگینې لویې مېرمنې
ته چې اودکې او سیلې والوزي
وېم که هندو رانه کشمیر یورپو

دُ گو درونه دَ بناست بلبله
چي دُ اوبو خاڻڪي را اولي په ما
نو چارچاپس په کلي اور پوري شي

ته که سوره شوي د هوا په اوکته
خو د اثر نه مي وتلي نه شي
زما دُ اس رفتار به تالاندي کړي

زه چي سرتور سر جينگي اووينم
په زړه کښي حان سره کم رېبمه
د وخت طوفان به مونږه چرته اوږي

مالہ زما د سوال جواب راکرہ تہ
مہرمنی نیت کہ دی صفا وی د پیر
بیا یہ وینتو وی حضاب نگوی

تاچی زما یہ لاس دستخط کرے وو
داسی شو وراں نکہ دریا ب د کلی
کچہ کورونہ یہ ابو لاهو کری

خان می یہ اور پوری نیولے دے بس
کہ زما سوی مخ تہ پام نہ کوی
ما سرہ ہنچے نشتہ ثبوت دمینی

ميوڻي د ڙي مازينگر ګرمه ښه
 نا ځي سوي پورې راځي ځي ځي
 پوره لطفه ځي ځي ځي ځي ځي

غم زما ښه ځي ځي ځي ځي ځي
 وږي ځي ځي ځي ځي ځي ځي
 خو د ځي ځي ځي ځي ځي ځي

دغه احساس به به ځي ځي ځي ځي
 پيغلي ځي ځي ځي ځي ځي ځي
 وایم که ماته سلامونه کوي

اوس که زه مرماه خو خوابزه به و بشم
يوئ کمزوري د انار اوئي نن
يو زور اور طوفان په شامبوو

نن مي جور بله خوردکشي اوکرله
ستا لوپتې نه چي مفلر جور شولو
زما شمله توره هم هسکه شوله

دغه علت به تربنه خنکه اوئي
د بیداری نغمه چي وایمه زه
زما د قام زلمي په خوب اوده شي

دَ کَانُو بِنَار دے گورِ پامِ بے کوی
بیا بے خیلِ حانِ راتو لو لے نہ شَم
ستادَ سنکارِ آسنہ ماتہ نہ شی

دا خیلِ بِنکاريِ فطرتِ بے ما رو بوی
چرتہ چي اووینمِ روانیِ اوبہ
وہم کہ پہ زانو پسي مندی و ہم

گوتی بے مرو پری بیا، خوہتے بہ نہ وی
زما رقیبِ دَ اوچی دم دے گورِ
وہ لوکی پہ فاصلہ تری اوسہ

ژوند د بقا د اندیننو مپوه ده
که د تخلیق شعور بخي نه لري
نو چرکه ولي په هاگو ناسته وي

د موسمونو جين او خورې جوړه
د ينار پنځه بنگله چې ته پرېږدي او
د کلي شاره کور ته ترې کډه کوي

نور د کبيل تارونه مه خوروه
زما د ژوند تصوير ترې نه سازېږي
ستا د تهذيب رنگونه ما اوليدل

د کانو بنار دے گوری پام بیہ کوی
بیا بیہ خیل خان راتو لو لے نہ شم
ستا د سنکار آئینہ ماتہ نہ شی

دا خیل بنکاری قطرت بہ ما دو بوی
چرتہ چچی اووینم روانی اوبہ
وہم کہ یہ زانو پسی منہی و ہم

گوتی بہ مروپی بیا 'خوہے بہ نہ وی
زما رقیب د اوچی دم دے گوری
وہ لوکی یہ فاصلہ تری اوسہ

ژوند د بقا د اندیننو مېوه ده
که د تخلیق شعور بڼې ته لري
نو چرکه ولې په هاګو ناسته وي

د موسمونو جیب او خورې جوړ
د ښار پنځه بنگله چې ته پرېږدي او
د کلي شاپر کور ته ترې کچه کوي

نور د کبیل تارونه مه خوروه
زما د ژوند تصویر ترې ته سازېږي
ستا د تهذيب رنگونه ما اوليدل

له دي ولسونونه بهر را اوځه
لاکه خبرې ئې زده کړې نه دي
د خارونې مخوکه مه پرېکوه

حې په خټکل کينې په ماشه راغله نو
سپوږمې د اوتو مينې کينې خاپه کړلو
خان ته د چاسترگې را يادې کړمه

خدا ښه زما دغه مطلب خو نه وو
ما چې در ياد کړو دشکونو امېل
په تا نرې نرې خوله راغله

ستا صحت کني مي خيل خان کانہ کپو
لاس کني مي هڻي نشتا شيريني زما
تا له گجري له کوي راورمه زه

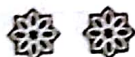

ستا سادگي مي ژروي . لپوني
ته له هغوي نه دخير طمع کوي
ثوک چي مدام کلي کني سپي جنگوي

د انتظار لسي قیامت وي کلي
زه داسي خاشکي خاشکي ويلی شومه
لکه کلاب چي ثوک په اور اونيبي

چي ۱ زما دپاره کور پرېځ وو
۱ لپونۍ دومره بي وسه شوه چي
زما کتاب په کبابي خرڅوي

د دواړو روغه اوس بلاگرانه ده
لاره د ژوند ترې بيله کړې ده ما
وخت په يوه ځي زه په بله ځمه

نن يو بوډا ته ايسني اوويږل
ستا د غوږونو وينسته هم سپين شو خو
اوس هم د پغلو په خندا تيروي

موبن د صحرا فریب کښې ژوند تېرو
خاوري سمون او خوري کارونه زمونږ
ناست یو مدام له شگو پرې غرو

نه زور منو او نه زیاتے کوو موبن
واوره د امن پاه فریب کښې ورکه
موبنه د باز مښو کي نه پرېکوو

تازه تازه وي د دالان سپوري ته
پازه ئې مراوي کړې د نس پلوشي
پېغلې زمونږ د مني پلانټ غوندي دي

بنکاره کوم ئی دَ حوانی رنگونه
زه دَ فطرت ناوی دَ لاسه نیسم
او په دولی کنی ئی دَ خیال کینوم

شیرینی گرحم دَ کلام لارو کنی
چی ستا دَ ژوند غری را یادې شي نو
دَ گورو اونو بن کنی اور واغلمه

اومنه سر به دی دَ خپو لاندی کړم
په لږڅې فریب کنی راگېر پېسه نه
زه دَ مارانو نسل بنه پېژنم

که یو خو ورځی وی برداشتا به کرم
زه دومه لویه سینه هم نه لرم
چی تل به ستا ماشوم له پور وړکوم

زه د گناه بازار ته هم تله وم
خو چی د مور او بڼکی رایادی شوې
توبه می او ویسته واپس راغلمه

لار پکښې نه موی د نهر پلوشې
تازه هوا پکښې بڼې نه لگی
د ژوند په داسې تاخانی کښې اوسو

زما پيه تشو کتو اور لمبهه شوي
خو هاغه دخت کښي د پښتو چرتوي
د تبار درزيان پچي درله ناپ اخلي

د ابادي پکښي درک نه نكي
د سر مخانو اوازونه اورم
په ما پيه داسي خاڼي کښي شپه راغله

اوس زه د کلي پيه ناموس باندې مرم
ما پچي مي لور ښکل کړه پيه د وارو مخو
يو د رڼا سلاب کښي ورک شومه زه

د پلوشو سفر دې وړاندې چې خو
د بناستونو د سپوږمۍ انتظار
زما په مخ توري حلقې جوړوي

ستا په یادونو کې مې ژوند خوندي شو
دا د دریاب د سر نقشونه نه دي
چې حادثې به یې د خان سره وپري

شیرینې ستا خوځلوې خونې وې
چې خپلې بدې ورځ ته اوگورمه
نو زما سپوره نمرۍ هم اونخلي

ههڻي پابندي چي په تانه گوي
مخ کښي هډو کي راوتاي دي ستا
ته د خاوند ازاد خيالي يورلي

منم چي ته ما سره مينه کوي
خوزه دي بيا هم خپل لږ نه شم
ستاسو د کور چار دي واري نشته دے

ههڻي ازادي راته حاصلې نه شوې
وضاحتونو کښي مو ژوند تېر شولو
مونږه په يو بل اعتماد نه کوو

پيغلي ويئل خيلو همزولو ته نن
چي د بنگاري دسترگو شمع مره شي
هله يه خيل پالنگ کيني خوب اوکرمه

ته دکالچي يوه ساده پيغله يي
زه خوشحالينم چي نزدي راضي خو
خه! د بابا پوزه دي مه پرکوه

د بنار ميرمني ته خبر يي که نه
ديو مزدور سترے ستومانه وجود
خومره دمه شي چي ستا کوراويني

چي منڊي ترپي مي د ژوند سترپي ڪري
سترگوت سٽا تصوير را وڙاندي ڪر مه
زه د وختونو له چڪر نه اوڻم

اوس زه پنجهه په خان شڪ کومه
ٻول رانه وائي بد عمله ئي ته
ميني زما د جي ڪونه و رانه ڪره

ما دي په سر لوي دعوي ڪري وي
خوتا زما د لاسه لاس رانگلو
اوس زه په کوم تاخ ڪنبي هاگي و اچوم

په شرق دې اولگي رسمونه د بنار
چې د کسري کړکي مې بېرته کړله
ما د هوسۍ کتې کښې مېلو اوليدۀ

خومره بسياره د د درياب د مينې
وېم که ما تخت د سلیمان قبضه کړو
پېغلي چې تا ماله تپانې را کړله

د يوې پېغلي بي وسي مې وژني
تسده ماتېږي نه زما د نظر
ناوې که ټوله د کالو ډکه شي

ته راته خاندې خوشيرينې زما
د ژوند له خپس نه مې باور پاسوي
ستا په کښو کښې چې کلاب مړاوي شي

د هر سپرلي د موسدونه منگني
موين د نختر د اونوگر کپه وو
ددي سرک غاړې خالي ولي شوي

بوج چې دي لب هم په اوږو پرېوځي
لکه د چرگې اواز نه کوي
ته د تخليق عذاب زغملې نه شي

واورہ راغلی چي ساخنہ لہ ئي تہ
سترگي لہ تانہ حُکہ نہ اوباسم
چي دغہ سترگي دي ويستل غوارپہ

زر دہ چي شاري شي ججري د کلي
اوس کہ زلمي چرتہ يو حائے اوينم
خپلہ درنہ او د بل سپکہ وائي

سرتوري مہ راحہ زمونن کلي تہ
تا چي پہ کومہ زمکہ خپہ اينچي دہ
هلتہ د خلقونہ جاي اوتني دي

دَمرگِ پِه خوله باندِي دَرُوند زِ پَر دے
هَلتہ چِي ستا سرہ انگی اوبوشو
دلته دَکانو نہ شغلي اووتِي

دَ بنارِ بي حسہ مرمريني پيغلي
کلہ چِي ستا بدن خوله اونيسي
وہم کہ شوک بُت دَ سومات لاسبوي

يوِي بنارِي راتہ سگوکيني ويئل
تاتہ زمونزہ دَرُوند پتہ نشتہ
لہرہ دَ بنارِ جيني خرابہ نہ وي

د سمندر چيپي شماري دي چا
زما د غم مانه تپوس مه کوه
چرتاه حساب کتاب کني تهر نه وځي

اوخاندي ماته، لپوني اوواځي
حان د ژوندون سختو ته حکه نيسم
د غره لمنه کني چيني را اوځي

د احساساتو ژبه مه کونگوه
د خوشحالو اظهار د حان دپاره
دا گدا کافي ضروري نه کني

حُان مې د ژوند پيښره کښې بتدليدلو
چې د وجدات دروازه بهرته شوله
ما د زرگونو کالو لار سر کپله

څنگه به حق د چارالاندې کومه
ما د رېل گاډي د پايو منډه کښې
د يو مزدور د سر ټوټې اوليدې

جوړې زما ضمير په حق اورسېد
گوره چاپېره اذانونه کښې
خو د خپل خاڼې نه هډو برق نه وهم

خوئی له ئی نه راوړمه وېزم کوی
تا پچی د سود په مال خیرات کړدے
په ما حرام شه، د خنزیر غوښه شه

لصی بی حایه اندینو او خوړی
گنی نو ستانه گیس چا پد شین نی
قلا هم تاو ده او رنیا هم شته دے

تبه که ستا سر ته ختلی نه ده
پر بنده د مینی په جواب کینی به تا
د خیل کا کا زوے ته کنخل نه کول

اُف خه پيه پيه شينينه وائي
د هائيكو نوئي جواب نشته دے
شوکر دي اظهار غوندي غزل اولکي

لهره موقع د لوبو پوقونه وي
کارچی وړان اوکړي نو نخرې مه کوه
هسي نه تاله په مري غله شم

زما ناموس له هرڅه مخکې دے خو
خپل قامت پروا دي هم او نکره
دا ي په کم فرم کني تصوير خايوي

ما درته خپل خون درېڅنبلې دے خو
دومره را اووايه شيرينې زما
ته مې د ژوند جواز په خه رد کوي

خه لېونټاري خپله لاره نيسه
ته ورته مخکې ورستو کېږي خله
سپي به په تا پسې زځي اوشلوي

چاپېره کورم او قدم اخلمه
زه د ناموس ساتلو غم کېږي مدام
تل د بنکاري دسترگو لار خارماه

ستا شخصیت د او بو جگ د منه
خه که دخیل فاوند ناموس نه شوې
بیا اخر بنجه خان ته وای په خه

ا چي له ورايه به ی زه اوليدم
او ناگرهانه به ی خوله گونگه شوه
اوس د طوطی په شان خبری کوي

ویم که شوک ما باندې کورې وروي
د پستو بنجې چي اووینمه
د دگدگي د پاسه خپې وروي

منم زما دَسوي مخ شيريني
بيني په تا باندي اشر نشته خو
هل دي په لاس کيني پاني پاني شولو

يو پنجابي راته پغور کوو چي
ا پيننه پغله مدام ما سره
د سيکس موضوع باندي خبري کوي

پغلي چي نن ستا د رشل مخي ته
ماتي ژرندي دي د بکسونو پر تي
چا جوړ د خپله کوره غلا کړي ده

د کائات د زره درزاه يمه خو
چي ستا دسترگو رنابي ته شي
وايم که غارکني د تير و بندي يم

گو تي چي شمارمه په سوچ کني ورک يم
شيريني ماته لپونه مه وايه
دا خو زه ستا بي وفايي يادوم

ستا د فربيا له ژوند نه مرک بشه گنيم
د سمندر چيو ته خان سپارمه
خو د کاغذ کشتي کني نه کپنه

دَهاڻِيڪو ناوِي خبره واوره
اوڻڪه زما دَبدن ٿوله وينه
تخو زما قام ته اورڪي پرڦوه

شِيرِينِي رِب دِي پِه امان کِنبي لره
ستا به دا اوبسڪي له بنو اوچي شي
خوزه به خاڻڪي خاڻڪي ويلي شمه

دَ موضوعاتو لهنڻ ڪم نشته خو
ستا دَ بناست لهنڻ چي نه پر پر دمه
په ژوند دَ ميني حكومت غوارمه

دَهر ماڻه نه پس دعا غواڙي دا
ماڻي ڪري ربه دَ دينهن لاسونه
زما جانان ته چي تاوان رسوي

واوره دَ خور او لور ناموس سامه
بيا داسي ما ياندي راپيٽه نه شي
گني نهنه ڪني به دي سر پورته ڪرم

دَ بنار او بو درنه لشه او وپسته
شور چي شي ساز، په سورپه ننوئي
تاخو دَ سر دپاسه سر نه منته

اوس مي ٻه سترگو باندي بنه نه لکي
ستا خانگيدلے ٻرتو غاين خاور ٻي شه
د مڻ سرخي دي ٻه اوبو يور ٻي

ته جي ٻي ٻي خبري کوي
زما جانان زما نياز بين چيه
وڃ جي ٻه دوارو مخو نڪل ڪر مه تا

اوس رات ٻه خيل زخونه بناي خله
جي ٻه يو هائے کني گدو وڃ جو رشي نو
بيا پکني لهر شوک ٻه غونڊر سکو لکي

اوس به سنکار له دحان چرتہ درومی
تاچی پہ کافی زما مے ویشتلو
نو اینہ دی دکور ماتہ کپلہ

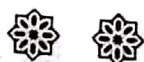

پوزہ دی پری مہ شہ دقام، لونہی
داتہ دکلی پہ دی شاپہ، لارہ
اووایہ لہر مازیگر چرتہ زغلی

د ژوند دہری کشالی سمون وی
لن بہ دی ماتہ انتظار کپے وے
دومرہ دکوے توپ ضرورت خونہ وو

اسمان ته رسم په غورخنگ د ميني
خان راته خدايگو شاه زاده بنکاره شي
ما چي شيرينه په پنروس اولي

دغه شعور ورله ورکې دے چا
بنکاري چي کوته په کوترې کېږدي نو
په شي له اونونه مارغان والوچي

ماد تاوان سوداخونه ده کړي
ورک چي د زلفو په خنگل کېږي شمه
د بناستونو خزاني اوموم

دَ بِنَاؤُتُونُوخُوبُ كِه لِهْم اُووِينِم
دَ اَزْغُو تَرخِي اُوْبِه اُوْحِكْمِه
لِهْتِج دَ حُوَانِي پِه خُوْبُو پُو كُنَه شُومِه

دَ مَوْرُولِي جَذِبِه دِي سَتَايْمِه زَه
تَه چِي پَرْدِي مَاشُومَان هِم اُووِينِي
سَتَالِه سِينُونِه دَ پِيُو دَارِي اُوْحِي

دَ كُور كَارُونِه دَرْتَه پِنْد پَرَاتَه دِي
غَرِيْبِه پِيْغَلَه يُو سَنْكَار مَه كُوه
سَتَا پِه قَسْمَت كِنِي شَاه زَادَه نَشْتَه دَه

خه ناروا پېغله ده ماته وايي
ستا په سينه به لگوم منگولې
خو داسې کلک رانه مروندمه نيسه

زېږېدې زېږېدې، سلگي سلگي شيريني
ما د پيشو پنجو کښې خوب ليدلو
چې شرمخانو راته خولې وازې کړې

ستا د رښتيا خبر و تاب ته لرم
نور درله مخې له درتلي نه شمه
زه به د کوم کوم سوال جواب درکوم

اوچ تار به ستاپه بدن پاتي نه کړي
خومره ويرې پې په خان خورم خودې نه
يو خو شېبې کپته شېبې دي بهر

مينه رينبيا د بدن وينه اوڅکي
لا ستاد کور مخي ته ناست نه و مه
زړه مي ستومان خپي مي مېرې مېرې شوي

خه ليشتيکې مخي دي ورک شه زغله
ا د چينار چينار قامت مېرمنه
تا په کښوکيني او نژانده نکري

زهٔ تقدس دَمِينِي نَهٔ ردِ کوم
خوما چي چا باندِي باور کپے دے
هغه مي سترگو نه رانجهٔ اوپري دي

بُتَا دَ رنگونو زمانهٔ دے پکار
زهٔ په ستاينهٔ دَ کلي خهٔ اوکرمه
چي خوشبوياني رانه لار بدلوي

تورو چو راکبني لشي پرينجي دي
اوس چي اوږدهٔ بانهأ رابرندي شي په ما
زما بدن باندِي وينتهٔ اودروي

خاندی خوایزه خوازه را کوری مدام
دوه قاتلانی دی راچی راپسی
حان له دچاپه توره سرغوش کومه

د سترگو تور دی د غزل مطلع کرم
داسی راپول راپول تقسیم شومه زه
لکه د کافی په منج نیم شومه زه

د آرام سپوری می حلواق تپروی
چیره که اونه د صحره گوره ده
د ژوند په لاسو کبې د مرگ توره ده

اوس هاغه گور سپور د شال چرتہ دے
چی ستا پدہ مخی، زما پدہ زرہ مہشتہ وو
اووایہ ستا د زنی خال چرتہ دے

ددی ماحول جادو کینی گہرہ نہ شہی
چی دہوا رفتار کمپنی دلی
رو رو چپی د سمندر تہزی شہی

راشہ پدہ ساه ساه کینی ہی ستا میندہ
ستا کہ باور نہ وی زما پدہ ژبہ
زما د زرہ درزاد تہ غوب او نیسہ

اوس د سکنی ما بنام تصویر جو پوم
چی ستا حوائی تہ در نزدی غوندی شوا
زہ د لمبی د سر لوکے غوندی شوم

ستاد بنا ستا خامار چیلے دے جور
کئی کہ زهری پہ تن کئی نہ وی
د اباسین پہ خولہ کئی کنگ وی دے

سیلی چی کلی کئی راوالوتلہ
چرگو وزرو کئی راتول کپہ بی
ژوند د نسلونو د بقا نامہ دہ

خفه په خپله تنه ای نه یمه
خو ساه مې اوځي چې د کور او نه کښې
زه د مرغی څخه یوازې وینم

د اورینتېل بلاک په اوږد لان کښې
زه چې په هری زاویې گورمه
د قاتلانو سترگو شیش کښې یمه

د غم چې د سړي مخ وړانوي
د یوې مور ژړا لیدلې ده ما
اوس د مرغانو څخه نه رانیسم

زما 'اواز به دي زرهه ٻٽي اوچوي
ما په شو کيس کني اځودله نه شي
خه ويکوريشن پيس خونئمه زه

سم راته بنکاري د پښتون پچي دي
اول دي ماته رابره کړي او
روستو بيا راشي تا په شا ټپوي

زما د مرگ نه سترگه نه رڼي خو
چي حادثي لاره کني او وينه
نو د جهاز نه په چترى دانگمه

لکيا وي ٻوله ورحُ کارونه کوي
خو د جذبو په ربه نه پوهين ي
ما د رويوت سره واده ڪرے دے

زما ڪتاب پڇي جينڪي اولوي
اوواڻي دا زلي به چرتاه وينو
دهُ خو زمونڙه نه بڙي ويستي دي

لورڙه د مينڀي په مري غلي شوه
ماته ئي سپوره ڊوڊي ڪنودله
بغلي پخيله پراڻي اوخوري

شیرینی مه خه دغوبل فچی له
بچی له منگه ترینه خان اوباسه
چی تماشگیر د تخنچی منجه نه اولی

د ژوند پایه خه ناروا تیزه ده
دا هم زما دوه تصویرونه دی خو
دوارو کبچی هغه مناسبت نشته ده

رانه به ساه دپره په سخته اوچی
وژنه چی مانو دینا است مبرمنی
بیا دکلونو والی مه راکوه

په شرق دي گټه او تاوان اولگي
د کله وږمې چې پکښې اور اخلي
داسې وطن دي په سېلاب لاهوشي

زما سينه کښې ئې خپل سر پټ کړلو
زړه ته مې نوره هم راجخته شوله
وييل ئې مه خه ما پيريان ويروي

دلته دهر چاپه تندي گونجې دي
ژوند ته هډن چې د خندا وړېځي
زه د کاغذ کونډه هم ښه گڼم

ا کہ ہمام دے کہ سعود، اسامہ
کہ فائقہ کہ ثوبیہ کہ سعد
تول می دمینی د اسمان ستوری دی

د لوئے قدرت مالکہ ما او بختیہ
کہ ارادہ می نہ وہ جرم خو دے
د خپلی مور غابن شہید کرے دے ما

رانہ غزوة د بدر ہیرہ نہ دہ
کہ اخیری سا کافی ہم اخلماہ
زہ بہ د خدائے لار کبھی جہاد کومہ

زہ خیرہ پرخ نہ ایم خوشخہ اوکرمہ
ستا پہ لاسونو کنبی چینی اونشی
پہ خیلہ مور ہم گوزارونہ کوی

چہر لوئے کراؤ غواریو والے دسوح
خبر کہ می بیخہ پہ مزاج نہ رسی
زہ خو لا مور ہم پشندلے نہ ایم

زہ دخیل قام دانشوران پشتم
زما پہ سوال بہ غلی پاتی شی ہول
اود سگریتہ نہ بہ لوکی پورنہ کری

درتہ چي کورم د خالونو پيه داج
د اوښکو زهر چي مري پر سوي
اسمان د ستورو ادبره خونہ دہ

کم اصلي بنڻي نہ دي اوساتہ رب
خدائے شتہ کہ مري کري خونہ سميري
د سپي لکي به د چا پلا نڀه کري

ما چاله سترگي توري کري نہ دي
پيغلي زما پيه لمن داغ لکوي
رانجه چي پوري کري نوڙاري خله

پېغلې وييل لارمه ډوبه شومه
زړه په چا سېزي د موټر مالکان
بيا به زه لفتې د چانه نه غوارمه

دا حتی بڼه د غاړې غور شي زما
سنگسار سنگسار مې شي احساس د وجود
زه چې ماشومې لور له پېرې ورکړمه

ماتم ماتم شوه د ساحل سندره
زما جونگره جور سېزي ده چا
ما د درياب په سر ايرې اوليدي

رانه خوبونه تبتولي دي تا
داخه پيريان درباندي ناست دي اخر
په نيمه شه جي ستانه چغي اوچي

حڪه زه ستا په خوله باورنه كوم
كه تاته ياد شي نازيني پيغلي
تا به ميركاتو كيني تهگي كوله

بي حايه ويري مو خواني خاوري كره
سرتنه رسيني نه كارونه د ژوند
پيغلي راحه جي دواړه مينه او كرو

منم خوبزي اوبه دي نه مخ سپوري دي
خو دي پراوته د راتلوننه وړاندي
دېر مي دخپله خانه اور وپسته

تاچي زما تصوير په مخ بنگل کړلو
ويښي مي ټول بدن کښي جوش اوهه
سمندرونه مي دخيال سپوري شو

په شوکيرو باندي ستومانديو اوس
پکاه مو ټوله شپه خبري اوکړي
خو پت مو اوساتل د زړه حالونه

ستا په لمنه باندي داغ نشته دے
دا خو سپوږمۍ خپله خو ايني تاسره
يو خو ساعتہ امانت ايښي ده

د گوگرد پرېشر دي سپوا دے بلا
ساده جيني اور ورته مه تنزوه
په چم کا ونډه کني چرتہ بم اونځپوي

زه پي و سي باندي يقين نه لرم
د خپو د لاندي به ئي زمکه خو وي
که د غريب په سر اسمان نشته دے

پُغلو سیتد و نوتہ منگی مہ اوری
خوک ساه لرونکی ئی ڀوباکری دی جوڀ
دا ڀڄی اویہ ڀور ڀورکی جوڀوی

ڀڄی پر سیدلے مڄی زما اووینی
نو ڀہ خندا اووایی ژاڀی خله
راخہ ڀڄی زہ درلہ ژبی ماته کرم

دَ بد نصیبو ڀہ دی وراڻ کلي کني
مرغان ڀڄی جالی جوڀوی شیرینی
دَ طوفانونو علاڀی بنکاره شي

دَهرِ يو کُل دَ زِرَہُ سَندَرۂ يَمۂ
دَ خَيلِ اِحسَاسِ بۂ دَرتۂ خۂ وِ اِيمۂ
سَ تَا دَ سَاکَانُو دَ وِ مَوَنَامۂ دۂ

چي مَنڊِ تَرِي هَنکَامِي جَوِري شِي
خَوکِ بِي کَنَاهِ پَکَنِي پۂ سَرِ اَوکِي
لَارُو کُوخُو کَنِي دَ زَيفِي مۂ کَوۂ

تَوَرُو شَپِلُو نَه چي لَوکِي پُورَتۂ شِي
وِ مۂ کۂ وِرْخِ مِي دَ وَاوۂ دۂ کَنِي
نَمَا يَارَانِ مَا پۂ پَالَنکِ خَپَرُوِي

جوړ په دې کلي کني سري نشته د
چي د چا خه زړه غواړي هاغه کوي
چرکه يانگ او وائي چرگ ها واچوي

زما سندرې خوندي کړي دي چا
هان نه بلا په فاصله پروت يم
راته نژدې نه شي ميراته به شي

زه په خپل هان کني راټولېن مانه
نن دې جوړ خوب د پېغلنوب اولیده
ستا په بدن کني سا جامې تنگې شوې

د حاسدانو په زړه او بلوه
گورويده، هرڅه چې وي، غم مه کوه
او خاندۀ کلکه راتر غاړه وځه

دا د قيامت ورځه چې هم نه ده نو
چا جوړې زمکې ته خبرې کړې دي
گنې تو مياندي خپلې چې ولي خوري

ستا د پېننې بو شرنګ چې واورمه نو
په نيمه شپه دکټه نه پاسمه زه
او د چيني غاړې له خان رسوم

دې کښې زه یو منطق لهم نه مننه
اومنه دابه زما وهم وي خو
زه هندواني سره شوملي نه حکمه

د سامري نسل اوسپني دلي
که ئې په خپلو سترگو هم اوويني
د شخني اواز پسي به غوږ نه اوږي

دنګې خواني دې د اسمان شوکه کړم
چې ابوالهول ته مخامخ شومه زه
نو ستا عظمت راته راوړاندې شولو

حُسن په پانو کښې رانگارمه نه
ستا تصويرونه په کلدان کښې بڼه
خه لېونۍ زه په اليم خه کوم

دا خوب به نه وينې چې بنکېل به شمه
له خانگې خانگې چې مې الوخوي
يوه مرغۍ يم پوره سپل به شمه

زنخېر موکے، موکې زنخېر اوخوره
تعبير مې خوب، خوب مې تعبیر اوخوره
نن دې ویتو رانه تصوير اوخوره

راخه که سخی گنی په مخه دی بنه
دومره می زور په زړه کښې پاتی نه ده
پچی اوس په زه تاته جوړی نیسمه

په خط کښې لیکي جوړی هره دی کرم
بلا زورکے یم د مینې تې
راشاه زما دواړه وځکی اووتل

ته په خوراک کښې ولې خیال نه کوی
لاخو د شپږ میاشتی هم نه دی شوی
ساده واده جوړه په تاتکه شوه

ستا په جولي کښې په خواږه دراولم
دا ستا خوښي که د صحرا تنده شي
نوزه به اونه د کجوري شمه

خه که يو خک کړو د ژوندون حادو
زمونږه زمکې، اسمانونه بيل دي
تاسو خبرات غواړي مونږ مينې ويشو

راسره دومره مينه هم مه کوه
شوک چې له کوره په سفر اوځي نو
بيا په مړه کېده خوراک نه کوي

شیرینی دهر زریه واپس راشمه
داسی بنو کنبی اونیکی ماه خلوه
داسمان ستوری درنه غلا اونگری

مینه تر منجه فاصلی ورکوی
چی د پسر لو په جم کنبی ساه واخلمه
ستا دیدن ویدی می خان سره وری

کتابه په هر حال کنبی لم ستا برخه ده
تول عظمتونه داسمان لاندی کری
چی ستا رابرنه بانیه وسله غوروی

مینه دَرُوند هره تیاره تمبوی
ستا دَ نظر مسکی مسکی پلوشی
ماتہ پہ لار کنبی اور کی پر قوی

دلته دَوینو سلاب وپی راشی
ددی وطن ویدمه ویدمه خاوره خو
مدام کلونہ دچامبیل تہوکوی

تہ دَ کلاب دَ کل بناست ستایہ خو
ستا اشکی جی پرخہ پرخہ شی نو
داره سپری درتہ پخو پر پوئی

ستا اواره زلفي ڀڄي ٽڪ ورڪري نو
ڍڪ شي له زهرو نه وجود دکھوا
بيا ڀڄي ڇوڪ ساه اخلي نوسا ٿري اوڻي

ڊپر سر ڀسنده ڄنگيالي خلق دي
اوس که له تندي مرمه مردي شمه
خوزه ددي کلي اوبه نه ڄگمه

زه بي گناه چا سره چيرنه کوم
تاکه لکي بيرة کري نه وه
نو داگريوان به دي شلبد له نه وه

ستا دَ بدن خوله دي اوبهپني
خه که اسمان درباندي اور وروي
خو - نخ پور به رانه پوري نگرې

راپورته کبزه چې انگن ته اوځو
راخه باران د پشکال ورپني
که موگرمکې د بدن ماتي شي

ته خفه کبزه ماه شيريني زما
که دا ژورې په ما خولي نکوي
د بدن وينه به صفا شي زما

دَ دَومرہ پِ بَغلُو دَ زِپَہ سَریمہ زُہ
کہ دَ یوِی نامہ مِ ہِم واخستہ
ستا دَ تصویر نہ بہ لبِی پورۂ شِی

چاسرہ وخت کوم دے چِ مونز اووینی
تولہ دنیا دُخان پہ غم اختہ دہ
راخہ بلبلی راتر غارۂ ووخہ

دَ اسمان ستوری راتہ غوبز کبئی وائی
پہ خیلو سترگو کبئی مِ خال دے حکہ
زما پہ سینہ لمن داغ لگوی

ما دومره بنکلی جینی نه وه لیدی
زه هم انسانیم اخر زره لومه
خطای نه وه که خطاشومه زه

د محبت بلا چلونه راخی
خو د پستون کور کبی پدایمه زه
د یغلو ژوند بربادوله نه شم

مینه موناه پریندی د شپه تیاره کبی
که د اوبو په لانه کبی هم ناستیو خو
راپسی ستوری او سپوږمې رازغلی

تا که ستنی کړې پلوشې د نظر
زړه به زرغون نه کړې د ژوند فصلو
بیا به په دې لاله باران اونه شي

ارمان په غېږ کښې د ارمان ورک شولو
مانه د لاس کړې کښې حان ورک شولو
د زړه درز پېسي مې لار چرته شم

زما لباس په ما کښې تنگ خو نه دے
ژوند د نولي او د مار جنګ خو نه دے
کېر به تر خو په دې فریب کښې مے

دَ کیتھیں سندرې اور پدلي دي ما
ما دَ غالب شاعري هم لوستي ده
ستا دَ يوي خندا جواب نه لري

دَ ژوند صحرا کښي دَ بنا ستميرمني
تا چي په کومه لار دمه کړي ده
تر پنه رواني دي چيني دَ مينې

دَ ايښي په مخ سرخي چرته دي
چي دا شفق شفق کلونه سپري
دا پري هم ستا دَ انگو سپوري دي

ساده جينی ده وائی مه ویرینه
ستانه خوزه زیاته زره وره یسه
پوهیږي نه چی دا می خه اوویل

د پښتوب مستی دی دوه نه کړي
دا خو بښي چا سره کپ نه اولي
د سمندر اوبوته ټوپ مه وهه

ماتی پسي چی جیب کښي نه لري نو
خان داسی مخکښي مخکښي هم مه کوه
کښي نو لوټ به درله مات کرمه زه

ما پکڻي عڪس دَ لپوتوب اوليده
سوچ کڻي مي ورکه شوه دَرُوندائينه
زه جي بيدار شمه، ما خوب اوليده

حُسن په هر ماحول کڻي خيال ساڻي خپل
جي فرينتو تري لاس نيوع ڪرے دے
ا کھل مالہ دھسپتال نرسہ دہ

سپوڊ مي که تاخيله هاله ماته ڪره
اسمان ته وايه لاري ڊوب جي ڪرڻي
ستوري دَسيند تل کڻي هم سترگي وهي

خه ازمېنتونه ې د ژوند رانيسي
گني نوزرې نه ې لمبي پورته شي
مور چې د ې نه خپل ماشوم پرېکوي

ستا د نظر مستي لاهونه کړي، ما
زره کني ې مينه غورځگونه کوي
او سمندر سره روان يمه زه

غاوره پېغله خپل غرور ډوبه کړه
چې لېوني سپي خوله درواچوله
اوس ې په کېده کني کوترې شوي دي

سرهُ لویٲٲه دی ٲه ما مه غورٲوه
وید ٲٲم مانه ٲرتنه لهره نه شٲ
زما نظر شه سبلانے غوندي دے

گنٲ اختر ونه شٲ چاٲبره له ما
د صائٲي د ستره گوٲرٲي ٲٲي وائي
روژه کٲٲي سید الابرار شوک دے

ته ٲه ماٲٲي کٲٲي د جنت مشته ٲي
د ناعی خندا ته ٲام اوکره لب
خیل خان ته زره کٲٲي فرٲٲي ٲسغوي

بېرته د کور دروازه مه ساته اوس
نوي فتنې ترې رابرخېره نه شي
بيا چا په زمکه کېنې غنم او کرل

راگوره مه دا به احسان وي په ما
ادا کوي به ټوک ددې کفاره
ستا په کتو زما روژه ماته شوه

بيا به زه تا سره په سپل نه اوځم
تا د وړې کمبل کېنې او نغبتنه خان
واوره په ما تمامه شپه ورېده

دانه چي زه ورته کته نشم ، خو
مياندي که خيال دخيل ناموس ساتي نو
بيا دي زامنو له واده نه کوي

زه درومان يوه سندره مه
زما د ژوند په هره لار الوچي
خرخکي ، زانبي ، لولکي ، بيلي

ستا د انصاف شمله راپتيره مه شه
خو اوس په دي کني به شوک شه او وائي
لوانو مات کرل د هوسو بچوري

مونڙي حقونہ پھ سر سترگومنو
خو بنجي نہ سپارو طوقان تہ دژوند
خوک د هوسى پھ اوزو بارنہ اوري

ماچي پري ٻول عمر خيل خان خورلو
لکي بيهه کري چي ما اوويني
کرسى کني تاوشی رانه مے واروي

هڻي به دي لاس کني برکت رانشي
د پلار پھ مے چي لکيد لے ٻي تہ
ياد ٻي سانه خوک به دي مے نہ کوي

سر ۾ي قلم نه ڪري منصف ڏ وطن
ڏ ڪلو لخته ۾ي راڳاره وٽه
اوس ۾ي پيه ساه ساه ڪنبي وڙي دي دڪل

ته ڏها ته ۾ي غوب ڪنبي اوده ولي ۾ي
۾ي پيه لستو ٺهي ڪنبي ماران ساڻي نو
مجان به ستا پيه خود ڪنبي اوبنگ ڪنبي

چا ۾ي ڏ زرهه درزاء ليدلي نه ده
ا سازاڳي ڪر انگو ما يادوي
بڙي ۾ي پيه تاج ڪنبي دهاوس وڙي

اومنه دا چیره سپیره لویه ده
بیا به هم تاته دژوند لاری نیسی
خیلو چو سره شطرنج مه کوه

دومره په مینه مینه مه راکوره
هسی نه ورانه ترینه سازه نه شی
بېخی زما توره کبې زنگ نشته ده

د بدمعاشانو بنار د غن مه کوه
که کمزوری بنایم نومر به می کړی
تو پوی می حکه په چمبا ریخی ده

دشاعر چاپ کتابونہ

- ۱) درنہاسپوریے ، پنتوشاعری ، ۱۹۹۱ء
- ۲) ہم اینوں کے قیدی ، اردوشاعری ، ۱۹۹۳ء
- ۳) سترگو کنبی خوب دگور پاتنہ شو ، پنتوشاعری ، ۱۹۹۶ء
- ۴) رومیے ایوارڈ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارڈ ، ۱۹۹۶ء
- ۵) راتہ غوبرونو کنبی بنگری شرنکوی ، دپنتوہائیکو مجموعہ ، ۱۹۹۸ء
- ۶) گرفت ، اردوشاعری ، ۱۹۹۹ء
- ۷) کافی دگل پہ لاس کنبی خوندہ کوی ، دپنتوہائیکو مجموعہ ، ۲۰۰۰ء
- ۸) اوازونہ او دایری ، پنتوتنقید ، ۲۰۰۱ء
- ۹) پہ ساحل د نظر ، پنتوشاعری ، ۲۰۰۲ء
- ۱۰) ستادخوانی تصویر پہ خوب اودکادے ، دپنتوہائیکو مجموعہ ، ۲۰۰۳ء

چاپ تہ تیار

- ۱) رضا ہمدانی احوال و آثار ، اردو تحقیق (پی۔ ایچ۔ ڈی مقالہ)
- ۲) نیا اور پرانا غالب ، اردو تنقید
- ۳) ہائیکو او پنتنہ ہائیکو ، تنقید و تحقیق

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**